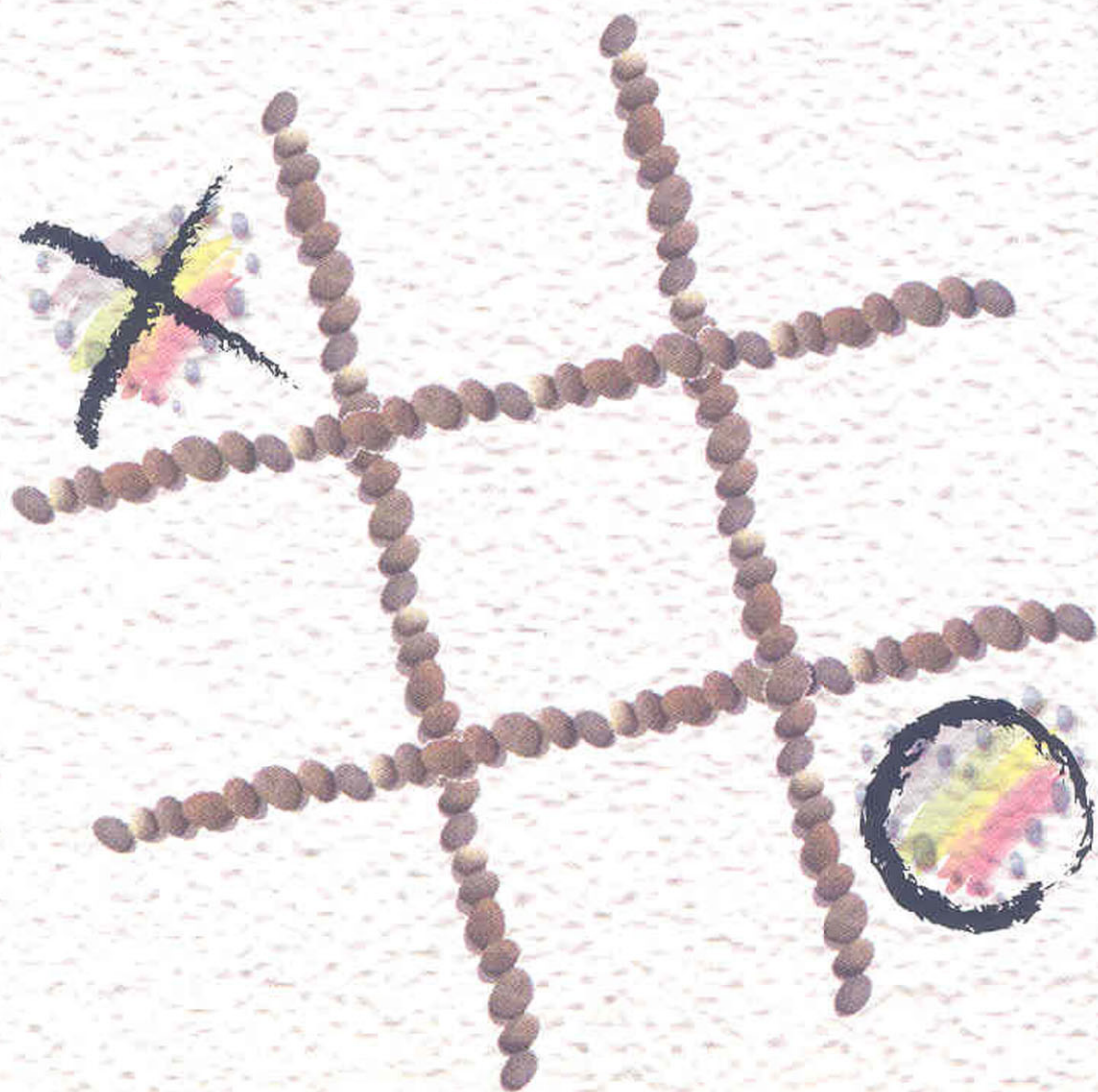

จิต อิสระ

อมรา มลิลลา

จิตอิสระ

อมรา มลิลิต

ISBN 974-340-6565

ภาพปก : เซาว์ อัคร

จิตอิสระ

ณ ชมรมพุทธธรรม โรงพยาบาลศิริราช
วันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๔

เหตุใดเราจึงตั้งประเด็นการสนทนาวันนี้ว่า จิต
อิสระ

ก็เพราะจิตหรือใจของเราชอบไปยึดติดกับสิ่ง
โน้น สิ่งนี้ สิ่งนั้น จนไร้อิสรภาพอยู่เสมอ แล้วอะไร
เล่า ที่ใจไปยึดไปติดอยู่

สิ่งที่ใจเผลอไปเป็นประเทศราชโดยไม่รู้ตัวอยู่
เสมอๆ ก็คืออุปาทานความยึดมั่นสำคัญผิด เริ่มต้น
ด้วยตัวของเรา ที่มีกายกับใจ ถ้าไม่มีอุปาทานไปยุ่ง
ด้วย ใจจะอยู่เป็นธรรมชาติ เป็นใจที่ รู้ สักแต่ว่า
ก็เป็นชั้น ๕ ตามธรรมชาติ ไม่มีปัญหาอะไร

แต่ใจไม่ชอบอยู่เป็นธรรมชาติ ไปยึดติดกับ
อุปาทาน เกิดเป็นอุปาทานชั้น ๕ ขึ้น กายถูกปรุง
แต่งว่า เป็นกายของเรา จิตใจก็พลอยวิปริตแปร-
ปรวนตามไป ทำให้กิเลสทั้งหลายงอกงาม แตกกิ่ง
ก้านสาขาแผ่คลุมจิตให้ไม่เห็นตามเป็นจริง

อุทาหรณ์ที่พอจะทำให้เห็นอุปาทานชัดเจนขึ้น คือ สุภาพสตรีท่านหนึ่ง ไปเรียนต่อและทำงานที่เมืองนอกติดต่อกันนานกว่า ๑๐ ปี เมื่อกลับมาเมืองไทยก็ลืมนิสัยใจคอพี่น้องเสียแล้ว ว่าใครชอบ ไม่ชอบอะไรบ้าง

เข้าวันหนึ่ง เธอไปหาพี่ชายซึ่งกำลังรับประทานอาหารอยู่ พี่ชวนเธอกินผลไม้พร้อมทั้งกุลิกุจจเลือกน้อยหน้าลูกทิ้งอมจนเกือบและใส่จานส่งมาให้ เธอชอบน้อยหน้าห้าม และเห็นมืออยู่ในตะกร้าหลายลูก ก็นึกเคืองพี่ชายว่าชี้ตระหนี่ กระทั่งจะให้น้องก็เอาของที่ทิ้งแล้วมาให้

กลับจากบ้านพี่ชายวันนั้นแล้ว ก็ตั้งใจว่าจะไม่ไปมหาสู่อีก แม้ตายก็ไม่ไปเผาผี

ปีต่อมา คุณแม่มีธุระไหว้วานให้เธอไปพบพี่ชายแทน เธอก็จำใจต้องไป คราวนี้พี่ชายเพิ่งเสร็จจากอาหารเช้า พอเห็นหน้าน้องก็บ่นเสียตายที่มาช้าไปนิดเดียว เพราะพี่เพิ่งกินน้อยหน้าลูกอร่อยไปเสียแล้ว คือลูกทิ้งอมจนและนั่นแหละ มีเหลือแต่ที่ห้ามๆ

น้องสาวจึงฉุกใจถามขึ้นว่า พี่ต้องเก็บน้อย-
หน้าไว้ให้และเสียก่อนจึงกินนั้นหรือ

พี่ก็ตอบ ไชลี ยิ่งงอมเท่าไรก็ยิ่งหวานหอม
อร่อยนักแล

น้องสาวก็เลยได้เห็นจิตของตัวเองที่ถูกอุปาทาน
ครอบงำ ทำให้ยึดมั่นสำคัญผิด เชื่อไปว่าพี่ชี้ตระหนี่
รังแกเธอให้กินของเหลือ ของจะทิ้งจะขว้าง แล้ว
เกิดความซึ่งเคียด ทุกข์โทมนัส ก่อเวรให้ตัวเองโดย
ไม่รู้ตัว หากไม่มีเหตุให้ได้กลับมาพบกันอีก ก็คงจะ
หอบเอาความคิดผิด เห็นผิดนี้ ติดตัวติดใจข้ามภพ
ข้ามชาติไปด้วย แล้วก็ไม่ว่าความจริงเป็นคนละ
เรื่อง

ถ้าเมื่อไรใจรู้เท่าทัน พยายามปฏิบัติให้ยาง
ของอุปาทานแห้ง หรือหลุดไปได้ จิตนี้ก็จะกลับเป็น
อิสระ คืบสู่ธาตุแท้ที่เป็นผู้รู้ ตื่น เบิกบานตามธรรม-
ชาติ ไม่ใช่เป็นจิตที่ตกอยู่ภายใต้อุปาทาน

ถ้าเปรียบอุปาทานเป็นเหมือนยางของเม็ดพืช
ครูบาอาจารย์ท่านอุปมาเม็ดพืชที่ยังมียางอยู่ว่า ถึง
จะเก็บเอาไว้อย่างไร อย่างไร อย่างไร ก็สามารถ

งอกอยู่รำไป แม้ไม่ทันเอาลงดิน แต่ถ้าสภาวะ เหตุ
ปัจจัยทั้งหลายพอเหมาะพอดีที่จะเอื้ออำนวยความ
มีชีวิตได้ มันย่อมงอก

เป็นต้นว่า เม็ดข้าวเปลือกที่เก็บอยู่ในยุ้งฉาง
ก็มีรากงอกได้ หรือหัวหอมที่ไม่ได้นำไปอาบรังสี
เก็บอยู่ที่กระจาดในครัว ก็งอกเป็นลำต้นขึ้นมาแล้ว
สิ่งเหล่านี้เป็นอุทาหรณ์ให้เราย้อนมาเฝ้าดูใจของตน
ที่ประเดี๋ยว..ประเดี๋ยว ก็ไปงอกที่ตรงโน้นงอกที่ตรง
นี้ เตรียมก่อภพชาติเผ่าพันธุ์ขึ้นมา

ถ้าเรานึกอย่างนี้เอาไว้ในใจ เราจะได้คอย
ระมัดระวัง.. นียางของเรากำลังเริ่มเฝิ้มไปติดตรง
โน้น ติดตรงนี้ หรือมิเช่นนั้นเราก็นึกถึงขณะที่คลี่
เทปเหนียวๆ เพื่อเอาไปต่อสิ่งของ บางครั้งดึงออก
มาได้ยังไม่ยาวพอที่จะเอาไปใช้งานได้ ตัวเทปก็ม้วน
เข้าไปติดกันเอง หรือไปติดกับของที่วางอยู่ในอาณา
บริเวณข้างเคียง ซึ่งเราไม่ได้ต้องการให้ไปติด แคะ
ก็แคะไม่ออก ทำให้เทปเสียไปโดยเปล่าประโยชน์

ใจที่ไม่เป็นอิสระของเรา เมื่อไปใกล้อะไรเข้า
นิด ก็พร้อมที่จะเข้าไปติดแล้ว บางครั้งยังไม่ทัน

สัมผัสเลย ลมพัดปลิวไปหน่อย ใจก็แปะติดเข้าไป
อย่างเหนียวแน่นแล้ว ทำอย่างไรๆ ก็ไม่มีทางแกะ
ออก ถ้าจะออกก็รู้สึกหัวใจฉีกขาด แผลกสลายไป
ด้วย ทำนองนั้น

ถ้าคอยระลึกอยู่อย่างนี้ สติจะเฝ้าระมัดระวัง
เมื่อมีอะไรที่เข้ายวน จะดึงดูตใจให้คล้อยไปยึดไปติด
อย่างเคย เราก็จะเห็นขึ้นมาในใจว่า.. ถ้าไม่ระวังให้
ดี ประเดี๋ยวเถอะ เราจะทุกข์เดือดร้อนอีกนะ อะไร..
อะไรก็จะดีขึ้น

หากไม่คอยเฝ้าระวังอยู่อย่างนี้ กว่าจะคิดได้
ที่ไร ปรากฏใจไปแปะติดกับเขา ตกเป็นประเทศราช
เข้าไปไม่รู้เท่าไรเท่าไรแล้ว

เราก็มาดูกันว่า ถ้าปล่อยให้ใจไร้อิสรภาพ
อย่างนั้นแล้ว จะเกิดอะไรขึ้น

ถ้าใจไปตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของอุปาทานแล้ว
สิ่งที่คิดแทนที่จะเป็นสัมมาทิฐิ ก็ไม่เป็นสัมมาทิฐิ แต่
จะไปยึดมั่นสำคัญผิดตามทีอุปาทาน ทำให้เกิดมี
ตัวเรา ของเรา ตัวเราของเรา ถ้าจะเปรียบเทียบ
แล้ว ก็เหมือนตะปูควง ที่เอาเราไปขันนอตติดไว้

กับโลกกับภพชาติ

ถ้าไม่มีตัวเรา ของเรา เราก็จะมองสภาวะต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เป็นธรรมชาติ เสมอกันไปทั้งหมด คือเห็นตัวเราว่า ความจริง ก็เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ อย่างที่พระพุทธองค์ทรงสอน กายอันนี้เป็นดิน เป็นน้ำ เป็นลม เป็นไฟ ใจก็ไม่ไปยึดว่า นี่เรานะ เมื่ออะไรเกิดขึ้น ใจก็แยกแยะเป็นพฤติกรรม.. อ้อ.. เจ้าสิ่งทีมากกระทบทำให้ความโกรธครอบงำใจ แล้วเลยเอาปากไปพูดวาจาที่ไม่เหมาะไม่ควร ไม่ดีนะ ความโกรธนี้ไม่ดี ทำให้เราทำสิ่งที่ขาดทุนสูญเสียกำไร

เมื่อมีอุปาทานในใจ เห็นผิดไปว่า ไอ้คุณ ก. ไม่ดีเลย มายั้วยุให้เราต้องโกรธ ซึ่งความจริงเราก็มีส่วนไม่ดี เมื่อเราไปโกรธเขา ใจก็เขว ไปสำคัญมั่นหมายว่า คุณ ก. ไม่ดี ถ้าปล่อยไว้ก็จะไปทำอย่างนี้ให้คนอื่นทุกข์เดือดร้อน เราต้องสั่งสอนคุณ ก.

เราสำคัญผิด เห็นไปว่าที่เราโกรธ ที่เราจะไปทำ..พฤติกรรมไม่ดีไม่งาม ล้วนเป็นอกุศลทั้งหมดนั้น เราทำเพื่อรักษาประโยชน์ของคนอื่น..อื่นไว้ เรา

สำคัญว่า เราเป็นพระเอกนะนี่ ไม่ใช่เป็นผู้เบียดเบียน
ผู้กำลังจะประกอบอกุศลกรรม อวิชาจึงผ่องใส
อย่างยิ่ง ทำให้นอกจากเราจะตกลงไปในหลุมของ
กิเลสแล้ว เรายังมีความภาคภูมิใจอีกด้วย

คนเราเมื่อทำผิดแล้วรู้ตัวว่าทำผิด ยัง
สามารถระมัดระวังได้ว่า อยู่ดีไม่ว่าดี เรากำลังก่อ
หนี้สินให้ตัวเอง จะได้ชวนชววยหารายได้เพิ่มเติม
เพื่อไถ่หนี้ให้ตัวเองกลับเป็นอิสระใหม่ได้ นี่นอกจาก
จะหลอกให้เราไปก่อหนี้แล้ว ยังตุนเราถึง ๒ ชั้นว่า
หนี้ที่ไปก่อหนี้ ไม่ใช่เป็นหนี้ะ ฉันทำประโยชน์ ทำ
บุญให้คุณให้โลกอยู่นะ

เราก็เลยไม่เฉลียวใจว่า เรากำลังเป็นหนี้
กลับคิดว่า สิ่งที่ทำนั้นเป็นบุญเป็นกุศล เป็นเสบียง
ด้วยซ้ำไป เราถึงตายชนิดที่เรียกว่า ตายแล้วก็ยังไม่
รู้ตัวว่าตาย เหมือนที่ท่านเปรียบเทียบไว้ว่า อวิชา
นั้น เป็นทำนองเราจับสายไฟแรงสูงจนถูกไฟดูดตาย
ติดอยู่ตรงนั้น แล้วก็ยังไม่รู้ว่าตัวเองตาย ก็ยังพิศวง
อยู่ว่า เอ๊ะ นี่ลวดอะไรนะ วนอยู่ในนิวรรณ์ พิศวง
สงสัย ฟุ้งซ่านอยู่อย่างนั้น ทั้งๆ ที่ตัวเองตายสนิทไป

แล้ว

อุปาทานนี้ ถ้าไม่ระมัดระวัง คือต้นตอใหญ่ที่ทำให้เราถลาลึกหนักขึ้นๆ จนหาทางกอบกู้อิสรภาพให้ตัวเองไม่ได้ แล้วก็ไม่รู้ตัวด้วยว่าเราแย้ไปถึงไหนๆ แล้ว เพราะเข้าใจว่าเรากำลังทำสิ่งที่ถูกที่ควร

เมื่อไม่มีใครมาชี้แนะ เตือน ให้สติเรา หรือถึงมีใครให้สติ แต่คนนั้นเป็นคนที่เราไม่เลื่อมใสศรัทธา เปิดหูเปิดใจฟัง เราก็นึกก่อนในใจ.. ไร้อะไร หมาจิ้งจอกหางด้วน ตัวเองทำไม่เป็น แล้วยังมาอิจฉาคนอื่น เลยมาพูดจาให้เราเชื่อว่าสิ่งที่ทำนี้เป็นของไม่ดี

นอกจากจะไม่ฟัง กลับยิ่งยึดอยู่ในความหลงผิดของตัว ปิดหูปิดใจ ทำให้โอกาสที่จะตื่นขึ้นมาแก้ไขที่ผิดของตัวเองไม่มี

เมื่อเป็นอย่างนี้ โอกาสที่จะได้เห็นที่ผิดที่บกพร่อง แล้วกอบกู้สถานภาพชาติใช้หนี้ให้หมดจนเป็นอิสระ ก็ยิ่งห่างไกลออกไปเรื่อยๆ

นอกจากจะเข้าใจผิด เพราะอวิชชาคือความ ผ่องใสอย่างยิ่ง ทำนองนี้แล้ว อีกประการหนึ่งคือ การไม่อยู่กับปัจจุบัน ใจที่จะทำให้ความเป็นอิสระ

ของตัวหลุดไปหมดไป อีกทั้งยังไม่รู้ตัวว่าหลุดหายไปหมดแล้ว คือใจที่ผัดวันประกันพรุ่ง

ทั้งที่รู้ว่าควรจะทำ.. ช่างเถอะ.. เรายังมีอีกเยอะแยะเหลือเฟือ เดี่ยวค่อยทำก็ทัน พรุ่งนี้เช้าค่อยทำก็ทัน ครั้นจะมาทำเข้าจริง ปรากฏไม่เหลือเวลาสำหรับจะทำแล้ว เลยรีบร้อน ลุกลี้ลุกลอน ได้หน้าลืมห้าง เกิดความผิดพลาด ขาดๆ เกินๆ วุ่นวายไปหมด เพราะความประมาท มัวผัดวันประกันพรุ่ง ชะล่าใจว่าเรายังมีอีกเหลือเฟือ เอาเข้าจริงกลับไม่เหลืออะไรเลย

ตัวผู้พูดเอง เมื่อเด็กๆ ก็เป็นอย่างนี้ เวลาจะสอบ ถ้าดูหนังสือทบทวนเตรียมตัวไว้ก่อนจะแข็ง ต้องเก็บเอาไว้จนไฟลนกัน พรุ่งนี้จะสอบ วันนี้ถึงได้ฤกษ์ดู แล้วก็เชื่อมั่นตัวเองว่าทบทวนทัน

ที่นี่ มีอยู่คราวหนึ่ง พอถึงวันจะทบทวนหนังสือสอบ เกิดมีเหตุ ใครที่บ้านไม่สบาย หรืออย่างไรนี่แหละ ทำให้เวลาที่จะดูหนังสือไม่มี เพราะต้องไปทำเรื่องปัจจุบันที่ไม่คาดคิดนั้น เมื่อทำเสร็จก็ไม่เหลือเวลาดูหนังสือแล้ว เราก็เริ่มลุกลี้ลุกลอน

หงุดหงิด สติกระจุยกระเจิง วั็บๆ แวมๆ สถานการณ์เลยแย่งกันไปใหญ่

ตกลงเราก็รู้ว่าดูหนังสือไม่ทันแน่ แทนที่จะสงบใจว่า เมื่อดูไม่ทันก็ไม่ใช่ไร เพราะเวลาเรียนเราก็ตั้งใจเรียนสม่ำเสมอ ไม่ได้โดดร่มไปไหน ก็มี ความรู้ ความเข้าใจในวิชา พอจำได้อยู่ ทวนได้แค่ไหน ดูได้แค่ไหน ก็เอาแค่นั้นแหละ.. ก็ไม่มีสติจะคิดอย่างนั้น กลับยึดมั่นสำคัญหมายว่า จะต้องตะลุยอ่านใหม่ทั้งหมดให้จนได้ ไม่เป็นอันหลับอันนอน

เมื่อไม่ได้นอนทั้งคืน ผสมกับตอนอ่าน ใจก็ ลุกลุกกลน อ่านสับสนปนเปไปหมด พอเข้าห้องสอบ ตัวก็ทั้งเพสียงทั้งล้า ใจก็ไม่เป็นอันจดจ่อกับขณะ เฉพาะหน้า อ่านข้อสอบ ตาก็เห็นตัวหนังสือวิ่งมาเป็นแถวๆ แต่ใจไม่รับรู้รับทราบ อ่านอะไรไปก็ไม่รู้.. เริ่มก๊งแล้วสิ.. ตกใจหนักเข้าไปอีก.. นี่เราเป็นบ้าอะไรไป

ความรู้สึกในห้องในไต้ปั่นป่วนไปหมด มีความรู้สึกทั้งอยากอาเจียนและอยากถ่าย ก็ขออาจารย์เข้าห้องน้ำเป็นระยะๆ เวลาที่จะทำข้อสอบ

เลยไม่เหลือเท่าไร เพราะมีวแต่วิ่งเข้าห้องน้ำ กำลัง
คิดเรียบเรียงคำตอบ.. ปวดท้องจี๊ดขึ้นมา.. ไปห้องน้ำ
ถ่ายไกรกเป็นท่อประปาแตก เสรีจสรรพ โสเชกกลับ
ออกมา ก็หมดแรงหนักขึ้นไปอีก

ตกลงสอบวันนั้นเป็นมหกรรมที่เราไม่เป็นอัน
ทำกิจที่ควรจะทำ ที่ทำไปก็รู้ตัวว่าไม่มีคุณภาพ

การผัดวันประกันพรุ่ง ซี้เกียจขี้คร้าน ทอดธุระ
แทนที่มีอะไรเร่งชวนขวยริบทำให้เสร็จ ก็จะทำให้
เอาตัวไม่รอดทำนองนี้

เมื่อมาปฏิบัติธรรม อ่านหนังสือหลวงพ่อชา
ถึงตรงที่ท่านเล่าว่า ท่านธุดงค์ไปพบพระอาวุธโสเชื้อ
สายเขมรและสนทนารธรรมกัน พระรูปนั้นท่านแม่
ทางพระวินัย หลวงพ่อซักถามถึงข้อวินัยที่ท่านสงสัย
หลายข้อ ท่านก็อธิบายให้ฟังจนเป็นที่เข้าใจ จุใจ
กันแล้ว ต่างก็แยกกันไปพัก

บริเวณที่ปักกลดพักแรมนั้น เป็นเนินเล็กเนิน
น้อยหลายเนิน แต่ละองค์ก็พักอยู่กันคนละเนิน เพื่อ
ความวิเวก ไม่รบกวนซึ่งกันและกัน

ประมาณสัก ๔ ทุ่ม หลวงพ่อได้ยินเสียงสวบ-
สาบ.. สวบสาบ.. ก็ออกไปดู ปรากฏว่าพระอาวโ
องค์นั้นกำลังปีนขึ้นไปมหา หลวงพ่อลงไปรับท่าน
พร้อมกับถามว่า ท่านอาจารย์มีธุระอะไรหรือขอรับ

ท่านตอบว่า เมื่อท่านกลับไปพิจารณาทบทวน
เรื่องที่สนทนากันแล้ว มีข้อธรรมข้อหนึ่งที่ท่าน
อธิบายให้หลวงพ่อฟังนั้นไม่ถูกต้อง ทบทวนแน่ชัด
แล้ว ท่านจึงขึ้นมาเพื่ออธิบายให้เข้าใจถูกต้องเสีย

หลวงพ่อก็ประท้วงว่า ทำไมท่านอาจารย์ต้อง
ถือเป็นภาระเครื่องอย่างนั้น พຽงนี้เข้าพบกันค่อยบอก
ก็ได้

ท่านตอบว่า ประมาทอย่างนั้นไม่ได้ เมื่อท่าน
บอกสิ่งที่ผิด ถ้าคอยไว้พຽงนี้ องค์ท่านเองอาจจะ
ตายไปก่อน หรือหลวงพ่อเกิดร้อนออกธุดงค์ต่อ
ไป แล้วไม่ได้พบกัน ก็เอาความรู้ผิดๆ ที่ท่านบอก
ไปกระจายผลต่อ ความเห็นผิดอันนี้จะแพร่ออกไป
ได้อีกเท่าไร คิดดูเถอะว่าความเสียหายที่จะเกิด
ขึ้นมามากมายมหาศาลเพียงไหน เพราะฉะนั้น รู้อะไร
แล้วต้องรีบทำให้ลຽงไปตั้งแต่เดี๋ยวนั้น

เมื่ออ่านถึงตรงนี้ ก็รู้สึกแทงเข้าไปในใจเลย
ชีวิตของเราเป็นอยู่ด้วยความประมาทไม่รู้เท่าไร..
เท่าไร.. ช่วงนั้นฟังแล้วก็มีการ์กำลังใจ อะไรที่จะทำก็
รีบทำให้เสร็จสิ้นไป รู้สึกว่าใจมันเบา เป็นอิสระ เป็น
ใจที่อยู่กับปัจจุบันได้ดีขึ้น เพราะเรื่องนั้นเราก็ทำไป
แล้ว เรื่องนี้ก็ทำไปแล้ว อะไรที่นึกคิดขึ้นมา ก็ไม่มี
ค้างคาในใจ เหมือนท่านอาจารย์องค์นั้น นึกอะไร
ได้ก็รีบทำทันที อะไรเกิดขึ้นก็จบไป จบไป ทำให้
เราสามารถจัดการกับเรื่องใหม่ที่เกิดขึ้น เป็นปัจจุบัน
ไปได้ ต่อเนื่องกันอยู่เสมอ

แต่เรารักษาคุณสมบัตินี้ให้อยู่กับเราคงเส้น
คงวาไปไม่ได้ อีกสักพักหนึ่ง เราก็เริ่มสะสมเป็นดิน
พอกหางหมู พอกตัวหมูใหม่ เริ่มเพลี่ย ล้า.. แล้วก็..
ช่างเถอะ พรุ่งนี้ก็ทำทันน่า..

ขณะนี้ ตัวผู้พูดมีจดหมายหรือหนังสือที่จะ
ต้องตอบ ต้องจัดส่งไปให้ผู้คนที่ขอมา คั่งค้างอยู่จน
จะเป็นดินพอกตัวหมูแล้ว ไม่ใช่พอกแค่หางหมู
ประเดี้ยว.. ประเดี้ยว.. มันก็จะเริ่มสะสมขึ้นมา พอ
ได้สติก็กระวีกระวาดกวาดล้าง วันนี้ต้องเอาให้เสร็จ

อาทิตย์นี้ต้องให้เสร็จ.. ก็สะสางหมดไปได้พักหนึ่ง
อีกประเดี๋ยว เผลอไปซั้วกะพริบตาเดียว มันก็เป็น
ขึ้นมาใหม่อีก

นิสัยที่แก้ไขให้เสมอดันเสมอปลายยังไม่ใคร่
ได้ ทำให้เราได้อยู่ได้สักพักหนึ่ง แล้วก็.. ช่วงมันก่อน
เถอะ.. แทนที่จะยืนหยัดกับตัวเองว่า ไม่ได้ ต้อง
ทำวันต่อวันให้เสร็จไป แล้วจะตายตอนไหนก็จะได้
ตายอย่างเป็นอิสระ อย่างสงบ

รู้ทั้งรู้.. มีวิชาท่วมหัว เอาตัวไม่รอด.. ใจที่
ชอบเถลไถล ชี้เกียจชี้คร้าน ก็ทำให้อิสระของเราไป
ติดตรงโน้น ดันตรงนี้ ผลที่สุดก็หาช่องทางไปตาม
ปกติได้ลำบาก ถ้าเราได้คิดและเข้มงวดกับตัวเองว่า
ไม่ได้ พุดคำไหนแล้ว ตายเสียดีกว่าที่จะให้ผล
เลอะเทอะอย่างนี้ เราก็คงแก้ไขเราได้

ดูๆ ไปแล้ว สิ่งที่มาเป็นอุปสรรค มาทำให้เรา
เดือดเนื้อร้อนใจนั้น ไม่ได้มาจากคนอื่น สิ่งอื่น เท่า
ไรหรอก ถ้าใจของเราจดจ่อมองอย่างเที่ยงธรรม
มองตรงเข้าไปถึงต้นเหตุจริงๆ จะพบว่า คนอื่น สิ่ง
อื่น หรือโลกข้างนอกนั้น เป็นเพียงส่วนประกอบก่อ
ให้เกิดแรงมากระทบกายกระทบใจเรา

เมื่อกระทบแล้ว ก็กระบอกเอาตะกอนเก่าๆ มีทั้งที่เป็นนิสสัย หรือความจำได้หมายรู้ด้วยพอใจ หรือไม่พอใจ ซึ่งค้างคาติดอยู่ในใจ ให้กำเริบขึ้นมา เมื่อกำเริบแล้วก็เกิดเป็นความปรุงคิด เป็นปฏิกิริยา ให้เราตอบโต้แรงกระทบนั้นออกไป

ถ้าจับสังเกตให้ดี ๆ จะเห็นว่าแรงกระทบอันเดียวกัน ก่อปฏิกิริยาต่อคนถูกกระทบไม่เสมอกัน เหมือนเด็กนักเรียนในห้อง นั่งฟังครูสอนเท่าๆ กัน เสียงครูก็ดังไปทั่วห้องเท่าๆ กัน ทุกคนได้ยินเหมือนกัน แต่ข้อความที่เข้าไปในความรับรู้ของแต่ละคน ไม่เหมือนกัน ความแจ่มแจ้งหรือความเข้าใจก็ไม่เท่ากัน

คนบางคนถึงสอบได้เหรียญทอง บางคนสอบผ่านเฉยๆ แต่อีกบางคนสอบตก ทั้งๆ ที่ครูก็ไม่ได้ลำเอียง ไม่ได้ทำอะไรเลย แรงที่ออกไปนั้นเหมือนกัน เหมือนฝนตกลงมา ก็ควรเปียกแผ่นดินไปเท่าๆ กัน

แต่แผ่นดินบางแห่งมีสิ่งปกปิดเอาไว้ เปรียบเหมือนคนบางคน แทนที่จะอยู่บนที่โล่งแจ้งเพื่อจะ

ได้รับน้ำฝนที่ตกลงมา กลับเข้าไปอยู่เสียในถ้ำข้าง
ในที่มุงที่บังข้าง ไม่ได้น้ำฝน แล้วไปโทษว่า ฝน
ล้าเอียง ตกให้คนโน้น คนนี้ แต่ไม่ตกให้ตัว ซึ่งถ้า
ได้สติคิดว่า เอ๊ะ ก็เราเข้าไปอยู่ในถ้ำนี้มา เดินออก
มาจากถ้ำเสียสิ

ใจที่ยังมีอุปาทาน ยึดมั่นสำคัญผิดอยู่ แล้ว
ก็มีอวิชชา ทำให้แรงกระทบ ซึ่งความจริงก็เป็นแรง
ธรรมชาติธรรมดาตัวเอง ถูกการแปรการปรุงของ
แต่ละคน บิดเบือนให้วิปลาสไปตามตะกอนที่มีติด
ค้างอยู่ในใจ ตะกอนนี้จะเป็นตะกอนที่เกิดมาจาก
สิ่งใด แต่ครั้งไหน ก็เป็นเรื่องที่เจ้าตัวจะต้องสืบเสาะ
พิเคราะห์พิจารณา แล้วทำการแก้ไขให้กลับเที่ยงตรง
เปลี่ยนจากอวิชชาให้เป็นวิชา สัมมาทิลฺลึ รู้ตามเป็น
จริง ใจจึงจะกลับเป็นอิสระได้

ถ้าไม่เห็นอย่างนี้ เราก็มุ่งม่งแก้อะไรไป โทษ
ว่าแรงกระทบนี้แหละคือเหตุ คือความบิดเบี้ยว คือ
สิ่งที่ทำให้ปฏิกิริยาของเราเฉไฉไป เราไม่ยอมมอง
ตามความเป็นจริงว่า แรงนี้เป็นแรงธรรมดาๆ แต่
เราต่างหากที่มีความบิดเบี้ยว ทำให้ผลออกมาผิด

คนอื่นเขา แล้วก็ทำให้ตัวเองทุกข์เดือดร้อน ก่อแต่
หนี้สินให้กับตัวเอง

เมื่อไรที่เห็นเหตุเที่ยงตรงอย่างนี้ โอกาสที่จะ
แกะแก้จิตเราให้กลับเป็นอิสระก็ง่ายขึ้น แต่มันยาก
ยากที่เราจะเห็นว่า เรามีแผลอยู่ในใจที่จะต้องแกะ
แก้และทำให้เที่ยงตรง

เรากลับเห็นไปว่า แรงอันนั้นไม่ยุติธรรม
กระแทกเราแรงกว่ากระแทกคนอื่น หรือจิตใจ
กระแทกแต่เรา คนอื่นไม่ไปกระแทก เมื่อจิตเห็น
โทษภัยผิดอย่างนี้ การจะแก้ไขก็แก้ได้ยาก แทนที่แก้
แล้วจะทำให้ใจเป็นอิสระ กลับทำให้ใจยิ่งไปติดหนึบ
ติดหนึบกับตรงโน้น ตรงนี้ ด้วยรัก ด้วยชัง ด้วย
หลง ด้วยกลัว เรื่อยไปต่างๆ นานา เป็นเรื่อง..
เรื่อง.. เรื่อง.. ทำให้ยังมีหนี้สิน มีงานการสะสมขึ้น
โดยลำดับ

การจะเข้าใจ แล้วเห็นในใจของตนได้ถ่องแท้
เพื่อค่อยมาแก้ไข มาแกะมาแก้ นั้น ก็ไม่ใช่ว่า เรา
จะไปตามฟังครูบาอาจารย์ หรือไปหาดำรับตำรามา
อ่านแต่เพียงอย่างเดียว เพราะการไปตามฟังโดยที่

ในใจของเรายังไม่ได้พยายามแก้ไขให้เที่ยงตรง หรือ ศรัทธาที่เรามีต่อครูบาอาจารย์ยังไม่แน่วแน่ กล่าวคือ อินทรีย์ หรือพลัง ๕ ยังไม่สมดุลกัน การมีครูบาอาจารย์มากหน้าหลายตา นอกจากจะไม่เป็นการช่วยเหลือ ยังอาจจะทำให้เราบิดเบี้ยวหนักขึ้นไปอีกก็ได้

เป็นต้นว่า เราไปฟังครูบาอาจารย์ท่านณะสอน ท่านก็พูดเป็นกลางๆ ว่า คนเรานั้นถ้าไม่ชวนชวายปฏิบัติ ก็ไม่มีบุญบารมี คำว่า บุญบารมี ไม่ได้หมายความว่า คนนั้นมีความพิเศษเหนือคนอื่น แต่หมายถึงอะไรที่เรากระทำลงไป ณ วินาทีนี้ เมื่อเวลาผ่านไป สิ่งที่เราได้กระทำแล้วนั้น ก็เกิดเป็นบารมีของเราขึ้นแล้ว

บารมี เป็นภาษาบาลี ซึ่งเรานำมาใช้เป็นภาษาของเรา แปลว่า คุณความดีที่ได้บำเพ็ญมาเพื่อบรรลุดุจดหมายอันสูงสุด ไม่ได้หมายถึงอะไรที่อัศจรรย์บันดาลให้เกิดขึ้น เช่น คนนั้นมีบารมีสูง ส่วนเราไม่มี เป็นการดูถูกความสามารถของตัวเอง

ครูบาอาจารย์ท่านก็พูดเป็นคำกลางๆ ว่า ถ้าใครชวนชวาย ชยันทำชยันปฏิบัติ ก็มีบารมีสะสม

อีกหน่วยย่อมประสบความสำเร็จ ถ้าใจเรามีตะกอน
ความน้อยใจ ความอิจฉาริษยา คอยเปรียบเทียบกับ
คนอื่น ฟังแล้ว เราก็แปลไปว่า ท่านอาจารย์เห็น
คนนั้นมีบารมีมาก คนนี้ไม่มี ท่านว่าเราไม่มีบารมี
เพราะฉะนั้น ปฏิบัติไปก็ไม่ได้มรรคได้ผล เมื่อใจคิด
อย่างนี้แล้ว ผลจะเป็นอย่างไร

ก็เกิดความท้อใจ ครั้นไปปฏิบัติ ใจก็ฟุ้งซ่าน
แทนที่จะกำหนด ตั้งใจจดจ่ออยู่กับคำบริกรรม เพื่อ
ให้ใจมีทู่नเกาะ แล้วสงบนิ่ง พอจะบริกรรม อารมณ์
ที่ค้างคาอยู่ ก็พาใจให้กระเพื่อม.. จะต้องเอาชนะคำ
พูดท่านอาจารย์ให้ได้

หรือ เมื่อทำไปๆ เกิดความขี้เกียจขี้คร้าน.. ก็
ท่านอาจารย์บอกแล้ว เราเป็นคนไม่มีบารมี ทำไปก็
ไร้ผล ใจไปคิดเฟื่องโทษท่าน แต่แท้ที่จริง ตัวเอง ตัว
ของตัว จะคิดขี้เกียจขี้คร้าน จะย่อหย่อน อ่อนแอ
ท้อแท้ เกียจคร้านอยู่แล้ว

หรือใจที่มองไม่เห็นความไม่เที่ยง ไม่แน่นอน..
อนิจลักษณะของไตรลักษณ์.. เหมือนผู้ปฏิบัติท่าน
หนึ่ง ท่านจะโทรศัพท์มาแล้วสารทุกข์สุกดิบ ปรับจิต

ใจให้ฟัง เป็นครั้งคราวอยู่เสมอๆ

วันหนึ่ง ท่านโทรศัพท์มาแล้วว่า ท่านไปหาหมอ เพื่อตรวจสอบสุขภาพ เพราะ ๒-๓ เดือนมานี้ เสียงท่าน ผิดปกติ เหมือนจะแหบๆ คุณหมอบริเวณแล้วขลิบ เอาชิ้นเนื้อที่คอดีไป เมื่อถึงวันนัดไปฟังผล คุณหมอ อธิบายว่า เนื้อที่เอาไปตรวจดูไม่ดีเลย ควรผ่าตัด เอาออกเสีย หากผ่าตัดแล้วเสียงยังไม่กลับเป็นปกติ ก็จะต้องกินน้ำแร่หรือทำอย่างอื่นต่อไป

เล่าจบ ท่านก็คาดคิดว่า อย่างนี้แปลว่าเป็น มะเร็งใช่ไหม

ดิฉันก็ว่า คงไม่ใช่ เพราะหมอไม่เห็นว่ามี ต่อมน้ำเหลืองโต ตัวคุณเองน้ำหนักก็ไม่ลด ไม่ได้มี อาการผิดปกติอื่นๆ เพียงแต่เสียงแหบ แต่เมื่อ คุณหมอแนะนำอย่างนี้ ก็ควรถามไถ่ว่า จะให้จอง ห้องเลย หรือทำอย่างไรต่อไป

ตัวดิฉันก็ไม่ทันได้ซักถามว่า หมอที่ตรวจนี้ เป็นคุณหมอที่ดูแลสุขภาพของท่านเป็นประจำมาเกือบ ๒๐ ปี หรือเป็นคุณหมอต่านอื่น เพราะท่านเล่าว่า ไปที่โรงพยาบาลที่เคยไปอยู่เป็นประจำ

อีกประมาณ ๑ อาทิตย์ต่อมา ท่านก็โทรศัพท์ มาแล้วว่า ท่านกำลังจะไปจองห้องตามที่ดิฉันแนะนำ พอดีหมอดูแลท่านมาเป็น ๒๐ ปี ซึ่งระหว่างนั้น ไปประชุมที่เมืองนอก กลับมา พบว่าระหว่างที่คุณ หมอไม่อยู่ ท่านมาตรวจกับเพื่อนหมอที่ฝากฝังเอา ไว้ มีรายงานการตรวจเป็นอย่างนี้..อย่างนี้

คุณหมอก็เอาแฟ้มเวชระเบียนของท่านมา และนัดท่านไปพบ พอดีคุณหมอได้ผ่านชั้นเนื้อของ ท่านที่ตัดย่อยมไว้แล้ว จึงเอามาส่องกล้องดู ก็พบว่า ไม่ได้เป็นเซลล์เนื้อร้ายอย่างที่คาดไปตามคำบอกเล่า ความจริงยังไม่มีอะไรด้วยซ้ำไป

คุณหมอดตรวจร่างกายท่านอย่างละเอียด พบ ว่าไม่มีต่อมน้ำเหลืองโต ไม่มีอะไรที่ถือว่าผิดปกติ ก็ แนะนำให้ไปพบผู้เชี่ยวชาญทางโรคนี้อีกท่านหนึ่ง ซึ่งเมื่อตรวจแล้ว ผู้เชี่ยวชาญก็แนะนำให้ตามดู อาการเป็นระยะๆ ไปก่อน กินดอีก ๑ เดือนให้มาดู ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร

ท่านแล้วว่า เมื่อได้ยินผู้เชี่ยวชาญพูดอย่างนี้ ใจที่ฟูบแสบมาตลอดอาทิตย์ ทั้งๆ ที่ปากบอกว่าไม่

กลัวตาย เพราะบอกตัวเองอยู่เสมอ ตามที่ท่าน
อาจารย์สิงห์ทองสอนว่า พอเกิดมาก็เอาป้ายตัดสิน
ประหารชีวิตแขวนติดคอมาด้วยแล้ว

เมื่อหมอบท่านแรกวินิจฉัยอย่างนั้น ก็คิด.. ทุก
คนมีสิทธิเป็นมะเร็งได้ หรือถึงไม่เป็นมะเร็ง ก็ต้อง
ตายด้วยกันทุกคน ไม่มีใครที่ไม่ตาย.. ใจส่วนที่เป็น
สัญญาก็รับรู้ สอนตัวเองได้เป็นฉาก แต่ใจตัวจริงก็
ไม่ยอมเชื่อ สำแดงอาการห่อเหี่ยว โดยตัวเองเข้าใจ
ไปว่า ไม่ได้ห่อเหี่ยวหรอก เป็นใจที่กำลังมีสติ จึงไม่
เบิกบานสำราญอย่างที่เคยเป็น

ความจริงนั้นคือใจเป็นนิรันดร์ไปหมด.. นี่ถ้า
จงห้องได้ แล้วไปผ่าตัด เราตายคาเตียง จะทำ
ยังไง.. ก็จัดแจงเขียน งานอันนี้ๆ ที่ทำไว้อย่างไม่เสร็จ
ถ้าเป็นอะไรตายไป ให้คนที่ร่วมงานอยู่ด้วยได้รู้ จะ
ได้ทำต่อได้ คือ ทำพินัยกรรมมอบหมายงานอย่าง
นั้นอย่างโน้น วุ่นวายไปหมด ลึกลงไป ในส่วนที่
เป็นจิตไร้สำนึกก็อับเฉา คับข้องว่า ทำไมเราถึงจะ
ต้องตายเร็วอย่างนี้ ทำไมต้องเป็นมะเร็ง.. มีแต่คำ
คร่ำครวญ ตัดพ้อต่อว่า

จิตสำนึกที่รู้ว่าต้องบริกรรม ต้องน้อมวิกฤต
ตรงนี้เป็นหินลับสติปัญญา ก็ทำเหมือนกำลัง
ปฏิบัติและรักษาใจให้อยู่เป็นปัจจุบัน

ครั้งได้ทราบจากคุณหมอที่ดูแลมา ๒๐ ปี
และจากผู้เชี่ยวชาญ ใจที่ฟูบแพบมาตลอดอาทิตย์
พลิกสว่างไสวขึ้นมาเหมือนพลุ ใจที่เข้าใจว่าสงบ
สำรวม คลี่ขยายเบิกบานออกไป ทุกอย่างดูสดใส
มีสีมีส้น ไม่ห่อเหี่ยว สะลึมสะลืออย่างแต่ก่อน

จึงได้เห็นว่ ใจของตัวที่ว่า เรารู้ เราพร้อมที่
จะตาย ทุกคนต้องตาย นั้นนะ ยังรู้แต่ปาก ความ
จริง ทำยังไม่ได้ ถึงคราวตายเข้าจริง ก็ไม่รู้เหมือน
กันว่า จะลุกขึ้นไวยวายสติแตก หรือจะมีสติรักษา
ช่วยตัวเองได้ แต่แน่ใจได้ว่า ที่ปฏิบัติ ปฏิบัติมา
ทั้งหมดนั้น เป็นเหมือนเล่นขำขำขายแกง ถึง
คราวคับขันเข้าจริง ไม่มีอะไรเป็นชั้นเป็นอันติดเนื้อ
ติดตัว ให้ป้องกันตัวเองได้เลย

และได้เห็นต่อไปว่า เรายังรื่นเริงบันเทิง ยัง
รักความมีชีวิตนี้อยู่มาก เพียงแค่รู้ว่าไม่ใช่มะเร็ง ใจ
ก็กลับพลิกฟื้น รื่นเริง เบิกบานสำราญ ต่อไปใหม่

ดิฉันบอกท่านให้น้อมทบทวนความรู้สึกเหล่านี้ให้ใจเห็นจริงเห็นจัง เห็นจนแจ่มชัด แล้วจะได้รู้ว่าความรักในการเกิดของเรายังมีอยู่อีกเหนียวแน่นเพียงไหน เพื่อว่า เมื่อจะผลอ จะประมาท หรือจะหลงไปว่าเราก็ปฏิบัติพอคุ้มครองตัวเองได้แล้วนั้น ความจริงยังไม่ได้ เพราะยางแห่งภพชาติยังเหนียวหนึ่ดอยู่ประมาณนี้

ถึงไม่อยากเกิด ก็ต้องเกิดอีกแน่ๆ

ท่านก็รับว่าใช่ ท่านเห็นจริงๆ แล้วก็สะดุ้ง เพราะทั้งๆ สะดุ้งอย่างนี้ ความเบิกบานสำราญเมื่อทราบว่าจะไม่ใช่มะเร็ง ก็ทำให้ความตั้งอกตั้งใจที่ปฏิบัติอยู่เมื่ออาทิตย์ที่ผ่านมานั้นย่อหย่อน เป็นขี้เกียจ ขี้คร้านขึ้นมาแล้ว ใจชกจะ.. ไม่เป็นไรหรอก ปฏิบัติสักหน่อยพอเป็นพิธี ประเดี๋ยวก็เกลไถลต่อได้แล้ว ความเอาจริงเอาจัง หรือน้ำอดน้ำทนที่ว่า อีกนิด เถอะน่า อีกหน่อยเถอะน่า อย่างตอนหน้าสิ่วหน้าขวาน ไม่รู้ปลิวหายไปเสียทางไหน

ครูบาอาจารย์ท่านจึงว่า ถ้าใจยังไม่เห็นทุกข์ ก็ไม่เห็นธรรม ที่เราปฏิบัติกันนะ ความจริงก็หลอก

ตัวเอง แต่ก็ไม่เสียหาย เป็นการสร้างนิสัยเอาไว้ ให้เกิดเป็นความเคยชิน ครั้นถึงเวลาเข้า แทนที่จะ ตกใจ ขาดสติ ไปคว่ำอย่างอื่นเข้า ก็จะระลึกได้ คว่ำ พุทฺโธ คว่ำคำบริกรรมเอาไว้ ก็ยังได้นิสัยเอาไว้ แต่ ความจริงนั้นยังไม่ได้เอาจริงเอาจังหอรอก ต้องให้ถึง เวลาคับขัน อย่างที่ครูบาอาจารย์ท่านว่า เดินไปข้าง หน้าก็เสื่อ หันหลังกลับก็เสื่อ ตกลงเลยถือตะเกียง ยืนเข้าสมาธิอยู่ตรงนั้น

ทีนี้พวกเราจะได้ไม่นั้นนะสิ หันไปทาง ไน้เสื่อ หันมาทางนี้เสื่อ เราเลยเป็นลม ไม่เป็นสมาธิ แล้วก็ไม่ว่า หัวใจจะวายตายไปตอนไหน ไปเกิดอยู่ ตรงไหนแล้ว

ตรงนี้แหละ.. เมื่อเกิดวิกฤต เราจะควบคุม เราให้สู่สถานการณ์ได้ หาทางออกอย่างสง่างาม หรือหาทางออกชนิดที่หงายสี่ตีนชี้ฟ้า เหมือนที่ท่าน อาจารย์สิงห์ทองท่านชอบैयाแห่พวกเรา.. โธ่เอ๊ย.. ยังไม่มีใครทำอะไรเลย เพียงลมพัดเบาๆ ศิษย์ก็ หงายแก้ง เอาสี่ตีนชี้ฟ้าหมดแล้ว..

เราก็นึกเคืองในใจว่า ท่านอาจารย์นะ เกินไป ..เกินไป.. ครั้นถึงตอนนี้ เรามานั่งพิจารณาเรา เรา

จึงเห็นว่า ท่านอาจารย์พูดจริง ไม่ได้เกินไป.. เกินไป
สักนิด แต่ตอนนั้นเราไม่ยอมรับ กิเลสของเรา
อวดตาของเราก็อ้ว.. เกินไป ท่านอาจารย์..

ครูบาอาจารย์ท่านต้องสร้างทำให้เรารู้สึกเจ็บ
ซ้ำน้ำใจ มุมานะ ต้องการพิสูจน์ให้ท่านเห็นว่า เรา
ไม่ได้ซี้เกียจซี้คร้าน ย่อหย่อน อ่อนแอ ท้อแท้ สิ่ง
ใดที่จะกระตุ้นศิษย์ให้มุมานะขวนขวายปฏิบัติ ล้วน
เป็นกิจที่ครูบาอาจารย์ทำโดยไม่ละเลย เพื่อไม่ให้
เวลากลืนกินชีวิตศิษย์ไปโดยเปล่าประโยชน์

เราก็ไม่ยอมตื่นขึ้นมามาเอาจริงเอาจังสักทีหนึ่ง
ตรงนี้เอง ที่ทำให้เราก็อังเป็นเราอยู่อย่างนี้ หากยัง
ไม่เจอะเจอเหตุการณ์อย่างที่ได้เล่าสู่กันฟังมา

อีกประการหนึ่งที่มีกลืนกินชีวิตเราไป จน
ทำให้ความเป็นอิสระไม่เคยกลับคืนมาเป็นของเรา ก็
คือ เรายังรักษาใจของเราให้เป็นอิสระจากนิเวศน์ไม่เป็น
ตั้งแต่เกิดมาก็เชื่อว่า ฟุ้งซ่านวันละนิด จิตแจ่มใส
เราก็รื่นเริงบันเทิง ก่อนนอนก็ขอฟุ้งซ่านต่ออีกนิด
เถอะ ซึ่งแท้ที่จริง ตลอดวันทั้งวันก็ฟุ้งซ่านมาไม่รู้
เท่าไรแล้ว

มีคนบอกดิฉันว่า ก่อนนอนนี้ ถ้าจะให้อยู่กับ
ลมหายใจ หรือพุทโธ ต้องอัดใจตายแน่ การได้ฟัง-
ชาน คิดอะไรไปเล็กน้อยนี้ คือการให้รางวัลตัวเอง
ฟังชานวันละนิดแล้วจิตจะได้แจ่มใส สุขภาพจิตเป็น
ปกติ

ดิฉันท้วงว่า ตรงกันข้าม ถ้าก่อนนอนฟังชาน
อีกวันละนิด จิตก็ย่าแย่เลย เพราะแทนที่จะหาฐาน
หาทุ่นอะไรพุงใจให้ยังทรงตัวอยู่ได้ ก็ไม่มี ใจเลย
สิ้นไหลตกทะเลไปเมื่อไรก็ไม่รู้ตัว แล้วจะเอาตรง
ไหนมาสร้างฐาน สร้างที่ให้ใจอยู่เป็นเรื่องเป็นราวได้
ถ้าคนเรามองไม่เห็นหัว เมื่อใจฟังชาน คิดโน่นนิด
คิดนั่นหน่อย เป็นอันตราย เราก็ไม่มีวันที่จะรักษา
ใจให้สงบ ให้ปลอดนิเวศน์ได้

นิเวศน์นี้ มองดูเหมือนไม่ใช่เข้าศึกศัตรูสลัก
สำคัญอะไร แต่จริงๆ แล้ว เป็นเข้าศึกตัวใหญ่ที่สุด
เพราะอะไร เพราะใจของเรา ถ้าไม่มีนิเวศน์เสียอย่าง
ย่อมเป็นสมาธิ

นิเวศน์คืออะไร คือสิ่งที่ห้ามขวางเรา ทำให้
เราไกลออกไปจากสิ่งที่ปรารถนา ไกลจากความ

สำเร็จของเรา แต่นิเวศน์ไม่มาในรูปศัตรู ให้เราได้เห็นว่า ..อ้อ.. เจ้านี่ เจ้าตัวร้ายที่เราต้องต่อสู้ด้วย หากมาชนิดที่เข้ายวนเรา ให้รู้สึกเร้าเริง สนุก เพลินไปด้วยกัน

เหมือนมอดกัดไม้.. มอดกัดไม้ี่ อันตรายเสียยิ่งกว่าตัวอะไรมากินมากัดให้เราเห็น เพราะตัวที่มากินมากัดให้เห็น เราไล่ไป แล้วทำการซ่อมแซมป้องกันได้ ไม้ตรงนั้นก็ไม่พัง แต่มอดนี้.. ช่างมันเถอะ อยู่น้อยๆ นิดเดียว เป็นไรไป.. เผลอไปพักเดียว มาจับเข้า ไม้ข้างในไม่เหลืออะไรแล้ว กรอบหลุด ตืดมือมาเลย

มีเสาที่ถูกมอดกิน เป็นเสาไม้เนื้ออ่อน พอคนไปพึ่งเข้าเท่านั้นแหละ เปลือกข้างนอกที่ทรงเป็นรูปร่างอยู่ ยุบฮวบเข้าไปแทบไม่เหลือเนื้อในเลย เสาต้นนั้นกลายเป็นคอก เป็นคอกจะคอดหักอยู่แล้ว ชนแรงๆ คงหักโครมลงมาทันที

นิเวศน์ที่มากัดกร่อนจิตใจเรานี่ ก็เป็นทำนองเดียวกับมอดนี้แหละ เราเพลินสนุกไปกับมัน ไม่ได้นึกว่าจะมีพิษมีภัยถึงขั้นที่ทำให้บ้านทั้งหลังล้มโครม

ครามลงมาได้

ใจของเราก็เหมือนกัน ถ้าไม่อยู่กับปัจจุบันให้เป็น ไม่ตั้งมั่นให้ได้ นิสัยของเราก็ชอบจะเถลไถลไปเรื่อย ตั้งใจว่าจะอยู่กับปัจจุบัน ประเดี๋ยวก็แวบไปในอดีต วาบไปในอนาคต ไม่เคยอยู่เป็นปัจจุบัน ความเป็นจริงเลย คอยตะครุบเงาเล่นไปเรื่อย ๆ เหนื่อยไป เพลินไปอยู่อย่างนั้น

วันทั้งวันเลยหายไปโดยเปล่าประโยชน์ เพราะมัวแต่ไปขายฝัน เล่นกับฝันอยู่อย่างนั้น อดีตบ้าง อนาคตบ้าง กระโดดกลับไปกลับไป เหมือนเล่นลิงชิงหลัก แต่ตรงที่เป็นปัจจุบันที่เราจะได้จดจ่อสร้าง เสี่ยงให้กับตัวเอง เราไม่ทำ ปล่อยทิ้งปล่อยขว้างไป.. ช่างมันเถอะ.. พรุ่งนี้ก็ทัน.. ประเดี๋ยวก็ได้.. ไม่เป็นไร.. ยังไงๆ เราก็มีทุนรอนไว้เยอะแล้ว

เข้าทำนองกระต่ายแข่งกับเต่า ไม่เป็นไร เต่าเดินช้า ให้เต่าล่วงหน้าไปก่อน เรายังมีเวลานอน กระดิกตีนเล่น จะเฝ้าดูเต่าให้เดินไปไกลพอสมควร เสียก่อน แล้วค่อยลุก กระโดดสัก ๒ ทีก็ทันถมไป คิดแล้วก็หัวเราะเยาะเต่า แล้วก็นอนเฝ้าดูเต่าเดิน

บังเอิญกระต่ายผลอยหลับไปจริงๆ หลับยาวนานจนกระทั่งเต่าที่ก้มหน้าก้มตาเดินนั้นไปถึงหลักชัยแล้ว

ท่านที่หลงตัวเองว่าเก่งก็เป็นทำนองนี้ ดิฉันรู้จักเพื่อน ๒ คน คนหนึ่งชวนชววยปฏิบัติ ดิดใจครูบาอาจารย์ทางอีสาน ก็มาชักชวนเพื่อน.. น้า.. ไปกันเถอะ สมัยนั้น การไปวัดป่าที่ท่านไป ยังต้องใช้เกวียนไปรับจากสถานีรถไฟเพื่อเดินทางเข้าไปที่วัด ถ้าศิษย์จากกรุงเทพฯ ไปปฏิบัติ ท่านอาจารย์จะขอคุณแม่ซีจากวัดในเมืองเข้ามาด้วย เพื่อมาทำอาหารภาคกลางเลี้ยงนักปฏิบัติชาวกรุง

เพื่อนตอบว่า ฉันไม่ไปหรอก ตกระกำลำบาก เกินเหตุเกินผล ฉันคิดถึงที่นอนที่บ้าน เพื่อนผู้ชวนก็รับรองว่า ไม่เป็นไร ฉันจะชนที่นอนบรรทุกเกวียนไปให้เธอ เรียกว่าเอากันจริง เอ็กเกริกประมาณนั้น

เพื่อนหาทางออกต่อไปว่า ..ไม่เอาหรอก ฉันยังไม่อยากสำเร็จเป็นพระอรหันต์..

บทสนทนาเหล่านี้คงไปกระทบญาณหยั่งรู้ของท่านอาจารย์ ท่านเลยเทศน์ว่า การมาวัดนั้นไม่ใช่

การมาเที่ยวเล่น มาพักตากอากาศ ถ้าเจ้าตัวไม่
เต็มใจ ตั้งใจมา ก็ไม่ต้องไปอ้อนวอนให้มา ขนาดเรา
มาเองด้วยน้ำใสใจครีธา มาแล้วยังเปลี่ยนใจ ท้อใจ
ไม่รู้ก็เรื่อง ก็ครั้ง หากไปอ้อนวอนกันมาอย่างนั้น
คนอ้อนวอนไม่เป็นอันได้ปฏิบัติหรอก เพราะกิเลส
ย่อมดี้นจะเอาอย่างนั้น เอาอย่างนี้ จนเราไม่มีเวลา
ได้ดูแลธุระของเรา

ท่านสรุปว่า ไม่ต้องไปอ้อนวอนเขา เมื่อเขา
ไม่มาก็ช่างเขา ก็เป็นอันว่า เพื่อนคนนั้นไม่ได้ไปถึง
วัดสักทีหนึ่ง ตั้งแต่การเดินทางทุกข์ลำบากอย่างนั้น
จนบัดนี้มีถนนอย่างดีเข้าไปจนถึงวัด การเดินทาง
สะดวกสบายทุกอย่าง

ระหว่างที่เวลากลืนกินชีวิตไปเปล่าๆ นี้ เพื่อน
ที่ไม่ไปวัด เพราะเชื่อว่าตัวเองมีสติปัญญาจะปฏิบัติ
เมื่อไร ทำนองกระต่าย แผลบเดียวก็รู้ธรรม เป็น
ธรรม เกิดมีเหตุให้เจ็บป่วย เริ่มด้วยมีเนื้องอกในมด
ลูก เมื่อผ่าตัดเข้าไป พบว่าต้องตัดทั้งมดลูกและ
รังไข่ออกหมด สมัยเมื่อ ๓๐-๔๐ ปีที่แล้วมา การ
เอารังไข่ออกแล้ว ก็ไม่มีการให้ฮอร์โมน เพราะไม่

ทราบว่าจะมีการเสื่อมพฐนของกระดูก

อยู่กันมา กระดูกในตัวท่านก็บางพฐน มีการเสื่อมโทรม จนวันหนึ่ง นอนบนที่นอนอยู่ดีๆ ทำไมถึงเจ็บยกที่หน้าอกไปหมด เมื่อไปตรวจ เอ็กซเรย์ดู พบกระดูกซี่โครงหักไป ๓ ซี่ บางครั้งพบปะกับเพื่อนฝูง มีการจับมือถือแขนกันแรงไปหน่อย กระดูกท่อนแขนหักไปอีกแล้ว ในสภาพเช่นนี้ ท่านก็ไม่สามารถเดินทางไหนได้ ท่านเริ่มได้คิดเสียดาย.. บอกเพื่อนให้มาสอนทำภาวนา ทำสมาธิว่า ทำอย่างไร

เมื่อร่างกายมีความเจ็บป่วยรุนแรงเช่นนี้ ใจก็ท้อ จะนั่งนานๆ ก็นั่งไม่ได้ ขนาดเราดีๆ อย่างนี้ ท่านอาจารย์ให้นั่ง ๑ ชั่วโมง เรายังจะแย่แล้วเลย ยิ่งกระดูกบาง กระดูกพฐนอย่างนั้น นั่งท่าไหนก็หาทำสบายไม่ได้ แล้วยังจะต้องมาฝึกใจของเราเหมือนจับปูใส่กระดิ่ง หรือจับลิงมาให้อยู่นิ่งๆ ย่อมไม่มีทาง ผลที่สุดท่านก็ทำอะไรไม่ได้

บั้นปลายของชีวิต แทนที่ท่านจะได้ความสุข ความสงบร่มเย็น กลับมีแต่ความเจ็บปวดร่างกาย

ความหงุดหงิด ฟุ้งซ่าน รำคาญ ที่อะไรๆ ก็ไม่เป็น ไปตั้งใจปรารถนา จะฝึกฝนจิตใจก็ทำไม่ได้ จัดเป็น ชีวิตที่ไม่ได้เสียบึงติดเนื้อติดตัวไป ทั้งที่ท่านเป็นคน เก่งคนฉลาด เป็นผู้มีอันจะกิน อยากได้สิ่งของอะไร ก็สามารถสรรหามาได้ดังปรารถนา แต่ไม่สามารถไป ชื้อหา หรือเนรมิตให้สมาธิและธรรมมาเป็นสมบัติ ของใจได้

เรียกว่าท่านตายสูญเปล่า อาจตายขาดทุน กว่าขณะมีชีวิตอยู่ เพราะใจหมองหมดกำลัง ด้วยรู้ อยู่ว่า จริงๆ แล้วฉันมีโอกาส เพื่อนฉันสารพัดจะ ชักจูงแนะนำไป ครูอาจารย์ที่เลอเลิศก็มีพร้อม แต่ เพราะหลง รู้เท่าไม่ถึงการณ์ ประมาท คิดว่าตัวเอง สามารถควบคุมสถานการณ์ได้ เลยปล่อยให้เวลา กลืนกินชีวิตไปเปล่าๆ

สมัยพุทธกาล ก็มีชาดกเล่าถึงลูกเศรษฐี ๒ ตระกูล ที่พ่อแม่จัดการตกแต่งให้ออกเรือนไป โดย พ่อแม่ฝ่ายชายกองทุนให้ ๔๐ โกฏิ ฝ่ายหญิงก็ให้ ๔๐ โกฏิ บ่าวสาวคู่นี้ออกเรือน มีทุนรอนมาก่อร่าง สร้างตัว ๘๐ โกฏิ ใครๆ ก็คิดว่าคู่นี้บ่าวสาวนี้ตาย

ไปแล้วก็ยังใช้ทรัพย์สิน ๘๐ โกฏิไม่หมด

แต่ที่ไหนได้ เพื่อนกินล้วนมากมาย บ่าวสาวเองก็ไม่ชวนชวายนิตทำมาหากินหรือหาความรู้ความสามารถใส่ตัว เพื่อเป็นหลักประกันว่าจะทำ ๘๐ โกฏิให้คงอยู่ต่อไป ดำรงชีวิตอยู่ด้วยความประมาทคิดว่า ๘๐ โกฏินี้ใช้เท่าไรๆ ก็ไม่หมด เมื่อเพื่อนมาชวนไปสนุกสนาน บอกเล่าเรื่องนั้นเรื่องนี้ ก็จับจ่ายทรัพย์สินให้เพื่อนไป สนุกสนานเฮฮา ไม่เป็นอันประกอบกิจการงาน

ในที่สุด เมื่อเริ่มแก่ตัวลง ทรัพย์สินสมบัติทั้งหมดเงินทองก็ไม่มีจับจ่ายใช้สอย ที่ดิน บ้านช่อง เรือกสวนไร่นาก็ไม่มีเหลือ สองคนผิวเมียก็ต้องถือกระบือไปขอร้องทานเพื่อยังชีพ วันหนึ่ง สองคนผิวเมียเดินขอทานผ่านพระพุทธรองค์กับพระอานนท์ที่กำลังบิณฑบาต พระพุทธรองค์ตรัสถามว่า อานนท์ รู้จักตาแก่ยายแก่คู่นี้ไหม

พระอานนท์ทูลว่า ไม่รู้จัก

พระพุทธรองค์ทรงอธิบายว่า เป็นลูกเศรษฐีตระกูลนี้ ตระกูลนี้ เมื่อแต่งงานกันพ่อแม่ให้กองทุน

มา ๘๐ โกฎิ แต่ไม่ระมัดระวัง ไม่ใช่สติสัมปชัญญะ
ปัญญาคิดอ่านไตร่ตรองก่อนจะทำการใดลงไป โลก-
ทรัพย์ ๘๐ โกฎิก็หมดเกลี้ยง พระพุทธองค์ทรงเน้น
ว่า ไม่ใช่แค่ ๘๐ โกฎิเท่านั้นที่หมดเกลี้ยง ตัวสามีถ้า
ใส่ใจสนใจประพฤติปฏิบัติ ทำสมาธิภาวนาตั้งแต่เป็น
เด็ก จะบรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์ได้ในชาติภพนี้

ถ้าประมาท สมัยเด็กยังไม่ใส่ใจสนใจ มาเริ่ม
เมื่อหนุ่ม ก็ยังเป็นอนาคามี หนุ่มๆ ยังไม่สนใจ
เริ่มเมื่อเข้าวัยกลางคน ก็ยังมีสิทธิเป็นพระสกิทาคามี
เลยกลางคน มาเริ่มปฏิบัติเอายามแก่ตัวขณะนี้ ก็
ยังตกกระแสนเป็นโสดาบันได้

ภรรยา ก็เหมือนกัน ถ้าใส่ใจปฏิบัติแต่เด็ก จะ
เป็นอนาคามีในชาติภพนี้ ถ้าประมาทจนเข้าวัยสาว
จึงปฏิบัติ ก็จะเป็นสกิทาคามี ถึงวัยกลางคนจึงเริ่ม
ก็จะตกกระแสนเป็นโสดาบัน มาเริ่มเอาวัยนี้ก็จะมึ
ไตรสรณคมนัดใจไปเป็นหลักของใจ เป็นที่พึ่ง เป็น
เครื่องคุ้มภัย เกิดใหม่อีกเท่าไรๆ ก็ไม่คลอนแคลน
หลุดจากพุทธศาสนาไป พากเพียรปฏิบัติ สะสมบุญ
กุศลจนผลบังเกิด ก็จะมีอริยทรัพย์ติดตัว คุ้มครอง
ตัวได้

มาบัดนี้ ความที่ไม่รู้คุณค่าทรัพย์สินของตัวเอง ทั้งทรัพย์สินภายใน ทั้งโลกทรัพย์สิน ไม่ได้พากเพียร รักษาใจตัวเองให้เป็นอิสระเอาไว้ ปล่อยให้ไปคลุกคลี จนตกเป็นทาสของกามวัตถุ ทาสของความสะดวก สบาย ทาสของการผัดวันประกันพรุ่ง กิเลส อวิชชา อุกาทานทั้งหลาย เลยทำให้สิ่งดีงามที่มีอยู่ในตัวทั้งหลายเลื่อนลอย สูญหายไป โดยเจ้าตัวเองก็ไม่ระลึก รู้ว่ามีของนั้นอยู่ในมือ

ได้ฟังแล้วก็สะดุ้งใจ เกิดความสงสัยขึ้นมาว่า ถ้าเราเหนื่อย จะขอยืนพักเฉยๆ นั้นผิดที่ตรงไหน ..ถ้าที่ๆ เราเลือกไปยืน เป็นบันไดเลื่อนตามห้างสรรพสินค้าที่กำลังเลื่อนลงตลอดเวลา จะเกิดอะไร ขึ้น

เริ่มต้นเรายืนอยู่บนบันไดชั้นบนสุด ยืนอยู่ หนึ่งๆ แต่บันไดไม่อยู่นิ่ง หากเลื่อนลงตลอดเวลา เมื่อเวลาผ่านไป มันก็พาให้เราซึ่งยืนอยู่หนึ่งๆ ที่ ชั้นบนสุด เลื่อนลงมาถึงชั้นล่างสุด เปรียบเหมือนคุณงามความดี รวมทั้งทรัพย์สินสมบัติที่มีในชาติภพนี้ ที่ เราเป็นเศรษฐี ๘๐ โกฏิ แต่เราไม่ทำอะไร ยืนเฉยๆ

บนบันไดที่เลื่อนลง กาลเวลาก็กินวัย กินพลังกำลัง
ของเราจนหมด รวมทั้งสติสัมปชัญญะปัญญาที่ขาด
การฝึกปรือ ก็เซื่องซึม ขาดความแคล่วคล่องว่องไว
เหมือนเรือดกแป้กลงมาที่พื้น ทุกอย่างละลายกลายเป็น
เป็นอากาศธาตุไปหมดเกลี้ยง

เกิดมาใหม่ โลกทรัพย์ ๘๐ โกฎิก็ไม่มีติดตาม
มา เพราะไม่ได้ทำบุญให้ทานเป็นเสบียงเอาไว้ อริย-
ทรัพย์ที่จะเปลี่ยนเราจากปุถุชนไปเป็นอริยบุคคลก็
พลอยผิด ขึ้นสนิมไปด้วย เพราะขาดการฝึกฝนให้
เคยชินเป็นอุปนิสัย ไม่รู้จะกระเซอะกระเซิงไปทิศ
ทางใด จะรักษามนุษย์สมบัติเอาไว้ได้หรือเปล่า
เพราะศีลก็ไม่ได้รักษา รื่นเริงบันเทิง สนุกสนาน
เมามายไปกับกามวัตถุ สุราเมรัย ศีลต่างพร้อย ขาด
ทะลุ เผลอพูดไม่จริง เพื่อเจ้อ ส่อเสียด เห็นอะไร
ใกล้มือก็หยิบฉวยใช้สอยโดยไม่ระมัดระวัง เลอะ-
เทอะเปรอะเปื้อนไปเรื่อย คุณภาพของใจก็พลอย
เว้าแหว่งตามไปโดยลำดับ

เมื่อไม่คิดให้ถั่ววน ไม่มองให้ละเอียด เราก็
ว่าเราไม่ได้ทำอะไรเสียหาย ฉันอยู่เฉยๆ แท้ๆ มัน

เสียหายอะไรกับใครเล่า ฉันไม่ได้เบียดเบียนอะไร
ใครสักหน่อย แต่แท้ที่จริงนั้น ฉันเบียดเบียนตัวเอง
จนไม่รู้จะพูดอย่างไร

เวลาเราดูไม่เป็น ไม่รู้จักสภาวะรอบล้อมตัว
ตามความเป็นจริง เราทำร้ายตัวเองด้วยความรู้เท่า
ไม่ถึงการณ์ เหมือนที่ท่านอาจารย์เคยพูดว่า การ
ปฏิบัติไม่ได้ถูกต้องที่ว่า เราปฏิบัติดีกว่าคนนั้น
เพราะฉะนั้น อบอุ่นใจได้แล้ว

ท่านอาจารย์ไม่ให้ไปเปรียบเทียบกับคนอื่น
ให้ดูว่าตัวเองปฏิบัติดีหรือไม่ดี คือ ดีนี้หมายถึงเรา
ต้องถากถางกิเลสตัวนั้นๆ ของเราให้หมดไปจนได้
ไม่ใช่ว่า เมื่อถากถางไป เหมือนเราตัดต้นไม้ พอ
เล็มกิ่งเล็มใบออกไปได้สักหน่อย ก็ว่า.. ดีแล้ว.. แต่
ความจริง เผลอประเดี๋ยวเดียว ฝนตกเข้าหน่อย
กิ่งที่เล็มออกไป กลับแตกแขนงยื่นยาวออกมา
มากกว่าเดิม

กิเลสก็ทำนองเดียวกัน ถ้าเราไปแห่ๆ
สะกิดสะแกมัน แล้วก็คิดเอาว่า กิเลสอยู่ในควบคุม
เราแล้ว แต่ความจริงนั้น ยังไม่ถูกขุตรากถอนโคน

เพียงแค่เอาหินทับหญ้าเอาไว้ เผลอๆ หินกระดอน
เคลื่อนไปได้ หญ้าก็สะบัดต้นชูใบขึ้นมาใหม่ คราวนี้
สูงท่วมหัวมากยิ่งขึ้นกว่าเดิมเสียอีก

ท่านจึงย้ำว่า กิเลสนี้ถ้ายังไม่กำจัดไม่หมด อย่า
เพิ่งรื่นเริงบันเทิง หรือหลงคิดว่าฉันดีแล้ว เพราะ
ฉะนั้น ฉันจะอยู่เฉยๆ ขอหายใจให้สบายๆ สักพัก
หนึ่ง แล้วค่อยมาว่ากันใหม่ สឹมคิดไปว่าถึงวาระนั้น
เราแก่ตัวลง เรี่ยวแรงลดน้อยถอยลงไป ฝ่ายกิเลส
ก็ได้น้ำ ใต้ปุ๋ย เจริญงอกงามขยายตัว

อุปมาเหมือนเชื้อโรคทั้งหลาย ช่วงหนึ่งเราใช้
ยาตัวนี้รักษาโรคก็หายเป็นปกติดี ต่อมาเชื้อโรคมี
การปรับสายพันธุ์ เกิดการดื้อต่อยาตัวนี้ มีหน้าซ้ำ
ยังสามารถข้ามไปดื้อต่อยาตัวอื่นที่อยู่ในตระกูลเดียวกัน
ในที่สุดก็ดื้อต่อยาปฏิชีวนะทุกตัว

กิเลสก็ทำนองนี้ เมื่อก่อนก็ทำท่าว่าอยู่ใน
ความควบคุมของเรา เรามีความภูมิใจ เผลอกะพริบ
ตาเดียว กิเลสขม้ำหัวเราเข้าไปถึงหัวแม่ตีนแล้ว เรา
ยังไม่รู้ตัวเรา ท่านอาจารย์ท่านเปรียบไว้อย่างนี้

ครั้งนั้น ดิฉันยังนึกสงสัย.. จะเป็นไปได้ยังไง..
วันหนึ่ง ก็นึกได้ถึงเวลาคนมาโฆษณาขายยาตาม
หมู่บ้าน จะมีหนังกลางแปลงมาฉายด้วย เป็นการ
รวบรวมชาวบ้านให้มารับฟังสรรพคุณยา ถ้าจอหนัง
ตั้งไม่ไกลนัก ตัวคนในหนังก็ยิ่งน่าดู เป็นต้นว่า ตาม
ตัวตามแขนมีขนขึ้น เส้นขนเหล่านั้นก็ยิ่งเป็นธรรม-
ชาติ ไม่น่าเกลียดน่าชัง แต่ถ้าจอถูกลากไปไกล
มากๆ ตัวคนก็จะขยายใหญ่ขึ้นจนกลายเป็นยักษ์ไป
ขนเส้นหนึ่งๆ จะน่าเกลียดเหมือนเส้นเชือก หรือขน
สัตว์ ดูรุงรัง หากมีบาดแผลธรรมดาๆ ก็จะกลายเป็น
เป็นตะปุ่มตะป่ำเหมือนผิวโลกพระจันทร์

ดิฉันเกิดความเข้าใจขึ้นมา.. ถ้ากิเลสเป็น
เหมือนจุดเปื้อนอยู่ในใจเรา ตราบเท่าที่ยังมีจุดอยู่
จะจุดเล็กจุดใหญ่ไม่สำคัญ แต่ขึ้นอยู่กับแรงที่มา
กระทบใจ เหมือนจอหนัง ถ้าเรามีความโกรธอยู่ใน
ใจ เคาระห์ห้ามยามช่วย วันที่เราเจอคู่กรณีเจ้า
กรรมนายเวรเข้า บังเอิญวันนั้นมีครบครันทั้งมืด ทั้ง
ปิ่น ทั้งยาพิษ ทุกอย่างพร้อมหมด กะพริบตาเดียว
เราเป็นผู้ร้ายฆ่าคนไปแล้ว เปรียบเหมือนจอหนังที่
ถูกลากออกไปไกลลิบลัว

กิเลสเล็กๆ ที่ยังติดอยู่ในใจให้เรายังมีหงุดหงิด โกรธ ไม่พอใจ แต่ไม่เคยคิดเลยว่าเราจะไปฆ่าคนได้ เผลอเดียวเดียว เราฆ่าคนเรียบร้อยแล้ว

แต่ถ้ากิเลสตัวเดียวกันนี้ไปอยู่ในใจอีกคนหนึ่ง ซึ่งสภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวย คิดจะฆ่าเขาก็มีคนเห็น มีคนห้าม มีดก็ไม่มี ปืนก็ไม่มี ได้แต่แข่งอยู่ในใจ ..ขอให้ตายไปเสียเถอะ.. คู่กรณีก็ไม่ตาย ก็เรียกว่าโชคดี จอหนั่งตั้งอยู่ใกล้เครื่องฉาย

แต่ความจริงแล้วน่ากลัวเท่ากัน ตราบเท่าที่ใจยังมีความโกรธอยู่ อะไรจะเกิดขึ้นย่อมได้ทั้งนั้น

ถ้าเรายังไม่เห็นอย่างนี้ ก็จะสงสัยอยู่รำไปว่า มันจะเกิดขึ้นได้ยังไง ..อย่างเรานี่ จะกลายเป็นผู้ร้าย ฆ่าคนไปได้ยังไงกัน

แต่ถ้าคิดอย่างที่ได้พูดกันมา มันเกิดขึ้นได้แน่นอน บางคนฆ่าเสร็จสรรพไปแล้ว ยังไม่รู้ตัวด้วยซ้ำว่าทำอะไรลงไปแล้วบ้าง เหมือนกรณีชี้เหล่าที่กลายเป็นมือมืดไปโดยไม่รู้ตัว กล่าวคือชี้เหล่านายหนึ่งถูกภรรยาจับเงินทองไม่ให้เหลือติดตัวเลย นายคนนี้ก็ก๊อตกลุ่มเป็นกำลังว่าทำอย่างไรจึงจะหาเหล่า

มากินได้

วันหนึ่ง นึกขึ้นมาได้ว่าเพื่อนที่เป็นช่างไม้ยืมเงินไปยี่สิบกว่าบาท ในยามตกยากเงินแค่นี้คงพอแลกเหล้าได้สัก ๑ ก๊ง ก็ตัดสินใจไปหาเพื่อนที่เป็นช่างไม้เพื่อทวงเงิน ๒๐ กว่าบาท

เพื่อนก็ว่า ตั้งแต่ยืมเงินมา เมียที่เจ็บหนักอยู่ก็อาการแยลงเรื่อยๆ จนนี่เมียตายไปแล้ว เอาศพไปตั้งที่วัด ลูกเรียงกันตั้งแต่แบเบาะอายุ ๗ เดือนเศษ จนถึง ๑๐ ขวบ ยัวเี้ย้อยู่ในบ้าน ตัวช่างไม้ก็กำลังทำกับข้าวจะให้ลูกกินอยู่ เพื่อนชี้เหล้ากำลังอยากเหล้ามาก เห็นช่างไม้ไม่ทำท่าจะไปเอาเงินมาให้ก็ขู่จะฆ่า

ช่างไม้ก็บอกให้ไปค้นหาเอาเอง ถ้าพบอะไรเป็นทรัพย์สินมูลค่าถึง ๒๐ บาท ก็เอาไปได้เลย บอกแล้วก็ตั้งหน้าทำกับข้าวให้ลูกต่อ ไม่ได้คิดว่าเพื่อนจะบ้ำระห่ำถึงกับฆ่าแกงตัวได้

ทั้งคู่อยู่กันในครัว ซึ่งมีมิดทำครัววางอยู่ ชี้อเหล้าก็ไปหยิบมิดมาเล่มหนึ่ง จั้มเข้าไปที่ชายโครงช่างไม้ แล้วว่า เอามาเดี๋ยวนี้ ๒๐ บาท ถ้าไม่เอา

มาละก็ จะแทงให้ตายเลย ช่างไม้ก็หัวเราะแล้วว่า ..เอาเลย อยากแทงให้ตายก็เอาเลย.. แล้วก็ทำกับข้าวต่อไป

ชี้เหล้ากำลังตกเป็นทาสเหล้า มีความอยากเหล้าจนขาดสติสัมปชัญญะ อย่างที่เรียก 'หลงแดง' ก็เลยแทงเพื่อนจนมีดติดตามที่ชายโครงซ้าย มีดก็เสียบเข้าไปที่หัวใจพอดีพอดี ช่างไม้ก็เลยตายจริงๆ

เมื่อตำรวจจับชี้เหล้าไป ภรรยาก็ไม่มาประกัน หรือมารับรู้รับทราบ เพราะโกรธว่าเมื่อเห็นเหล้าดีวิเศษ อยากกินจนเป็นเรื่องเป็นราวอย่างนี้ ก็ช่วยตัวเอง สภาสังคมสงเคราะห์จึงจัดส่งหนாயไปช่วยดูแลนายชี้เหล้า เหมือนที่ไปดูแลผู้ต้องหาอย่างไร ไม่มีญาติพี่น้องดูแล หนายเลยเอาเรื่องนี้มาเล่าเป็นอุทาหรณ์ให้ฟังว่า พวกเราเคยเห็นเรื่องอย่างนี้บ้างไหม ลูกความของผมสร้างจากความอยากเหล้าแล้ว ก็ถามผมว่า เคยเห็นใครที่ไหนเป็นอย่างนี้บ้างไหม จึงเฝ้าอมรับเป็นมือมีดด้วยค่าจ้างเพียง ๒๐ บาท ..ผมนี้ไงล่ะ ..เป็นแล้วโดยไม่รู้ตัว

ถ้าใครมาเล่าให้ผมฟังว่า มีไอ้หน้าโง่ยอมเป็น
มือมืดแทงเขาตายด้วยค่าจ้าง ๒๐ บาท ผมจะหัวเราะ
แล้วบอกว่านิยายโกหก แต่นี่มันเกิดขึ้นกับผมแล้ว
จริงๆ โดยเหล้ามันจ้างผมแทง เพื่อนตายแล้วก็ยัง
ไม่รู้ตัวตัวเองกลายเป็นมือมืดไปแล้วด้วยสนนราคา
๒๐ บาท

เมื่อช่วงเวลาผ่านจากขณะที่ถูกความอยาก
เหล้าประทับทรงแล้ว มีสติสัมปชัญญะมามองตัวเอง
แล้วก็สมเพชตัวเอง แต่หมุนเวลากลับคืนมาไม่ได้
เพราะได้แทงเพื่อนตายไปเรียบร้อยแล้ว จะแก้ตัวว่า
..ตอนนั้นมันอยากเหล้า แทงเล่นๆ นะ ไม่ได้แทงจริง
แต่ผลก็จริงๆ นี่นา เพราะช่างไม้ก็ตายไปแล้วจริงๆ
ไม่กลับฟื้นคืนชีวิตมา

ถึงได้เข้าใจคำท่านอาจารย์ที่ว่า ต้องดูให้
ชัดเจน ยัง มี กิเลสอยู่ หรือ หมด กิเลส ตรงนั้น
เหมือนนกยูง ออล ออ นั้น ของระบบประสาท ชัดเจน
อย่างนั้น ไม่ใช่มาแก้ต่างว่า มีกิเลสก็จริง แต่นิด
เดียวเท่านั้น ท่านว่า ไม่มีนิด หรือมาก ผลขึ้นอยู่กับ
กับสภาวะแวดล้อมขณะนั้น มีปุ๋ย มีแดด มีน้ำ ..

เหตุปัจจัย ..อุดมสมบูรณ์แค่ไหน เม็ดนิดๆ ก็โพละ
เดี่ยวกลายเป็นป่าทั้งป่าได้

เราไม่รู้ว่า กรรมของเรานั้นหนักหนาสาหัส
คอยเรายิ่งมากน้อยแค่ไหน ถ้าเป็นอย่างมือมีดนาย
นี้ก็ช่วยไป ถ้าโชคร้าย นึกอยากฆ่าเขา จะหาปืน
ก็มีคนมาดึงปืนไปจากมือ จะเอามีดก็ไม่มีมีดใน
บริเวณนั้นเลย อะไรทำนองนี้ ก็เรียกว่ารอดตัวไป
แต่ในใจยังไม่รอด ยังฮึมๆ ฮัมๆ อยู่อย่างนั้น จน
กว่าจะได้สติว่า เรามีระเบิดเวลาถอดสลักอยู่นะ กู
ออกเสียให้หมด อย่าเก็บเอาไว้เป็นเสี้ยนหนาม

ถ้าเห็นอย่างนี้ การปฏิบัติของเราก็เริ่มจริงจัง
เราเลิกโกงตัวเอง มิเช่นนั้นเราจะโกงตัวเองอยู่เรื่อย
ทั้งๆ ที่ใจเรายังมีกิเลสอีกตั้งเยอะแยะ เราก็จะบอก
ว่า ฉันน่ารักกว่าคนโน้นตั้งเยอะ คนนี้ตั้งแยะ
เหมือนที่ท่านอาจารย์ว่าดีฉัน.. อ้อ.. ที่ปฏิบัติไม่ใช่
ตั้งหน้าตั้งตาปฏิบัติให้ไปถึงที่หมายหรอกนะ ปฏิบัติ
แล้วก็ไปเกยกางมองลงไปข้างล่าง เฮอะ.. เจ้าตัวนั้น
ยังตักดานอยู่ในนรกชั้นนั้นๆ เราดีแล้ว ทั้งๆ ที่เรา
ก็ยังอยู่ในนรกนั้นแหละ แต่เป็นนรกชั้นสูงกว่าเขา ก็

เลยเพลนเกยคางมอง รื่นเริงบันเทิง เผลอๆ เราจะ
ตกต๋บลงไปชั้นลึกกว่าเขาเสียอีกก็ได้

ตอนนั้นเราก็ขบขันคำพูดของท่าน ท่านพูด
อะไรนะ ใครจะโง่เชื่อทำอย่างนั้น มาถึงตอนนี้ มอง
ตัวเองแล้วก็เห็นว่าน่าทุเรศยิ่งกว่าที่ท่านพูดเป็นไหนๆ
เพราะอะไร เมื่อวันเวลากลับกินชีวิตเราไป เราแก่
ตัวลง ขันธมารก็ตบเท้ามา นิสัยชั่วๆ ที่เราผัดวัน
ประกันพรุ่งไว้ก็แข็งแรง เป็นต้นไม้ใหญ่ใบหนาขึ้น
คราวนี้เราต้องโค่นทิ้งไป ต้นหรือก็ใหญ่ขึ้น แต่แรง
เรากลับน้อยลง มันสวนทางกัน เพราะฉะนั้น งาน
จึงดูมึนๆ ซึ่งตอนก่อนนั้นแรงเราเยอะ ต้นก็ยัง
เล็กๆ เพียงเอาน้ำรดก็พอ ตอนเบาๆ บางต้นก็หลุดขึ้น
มาทิ้งรากทั้งโคนเรียบร้อย ไม่ต้องไปหาเลื่อยมาตัด
หาเสียมมาขุดให้เห็น้อยแรง

แต่เราก็ขี้คร้าน ไม่ทำ.. ช่างเถอะ.. ไว้ขึ้นมา
สัก ๑๐ ต้น ฉันทก็ยังขุดไหว ครั้นถึงเวลาเข้าจริงๆ
อย่าว่าแต่สิบต้นเลย แค่ต้นเดียวก็เขี่ยเปลือกยังไม่
ถลอกเลย คนเราก็เป็นเสียอย่างนี้ ถ้ายังไม่พบไม่
เห็น ยังไม่เกิดปัญญาเห็นชอบ ใครพูดเท่าไรๆ ก็

เห็นเป็นเรื่องขบขัน เผลอเดียวเดียว ก็เป็นไปอย่าง
เดิมนั้นแหละ

เวลาที่กิเลสมาหลอกล่อเรา ไม่ต้องเสียเวลา
คิด บางทีกิเลสยังไม่ทันทำอะไร เพียงแค่ชายตา
มองเท่านั้นแหละ เรายีบวิ่งตามไปแล้ว ถ้าสติคมไว
รู้เท่าทันนั้น เราจะเห็นกระจ่างชัดแก่ใจว่า ไม่ต้อง
ให้กิเลสมาออกแรงเกลี้ยกล่อม อย่างที่เราฟ้องร้อง
ปรับไหมหรือ ใจเราเองมีความเต็มอกเต็มใจวิ่ง
ตามกิเลส เพราะความเคยคุ้นกันมาจนเป็นนิสัย
เป็นความสบายๆ ที่จะทำอย่างนั้น

ความจริงนั้นไม่สบายหรือ ความหลง เห็น
ผิดเป็นชอบ มาปิดบังใจเราไว้ อุปมาเหมือนเราจะ
ดับไฟที่กำลังไหม้ แทนที่จะเอาทรายไปกลบ หรือ
เอาน้ำราด กลับเอาแกลบไปกลบ แล้วก็ดีใจว่าไฟ
ดับแล้ว เพราะขณะใส่แกลบลงไป อากาศเข้าไปได้
ไม่พอ ไฟก็ทำเหมือนจะดับ แต่ถ้าดูดีๆ จะเห็นควัน
ยังคุกรุ่นอยู่ แสดงว่าไฟไม่ดับ เผลอไปพักเดียว ไฟ
กลับลุกไหม้ขึ้นมาแรงกว่าเดิมอีก เพราะแกลบที่ใส่
เข้าไปเป็นเชื้อไฟเพิ่มขึ้น

เราชอบดับไฟด้วยแกลบ ดับกิเลสด้วยวิธี
ทำนองนี้ คือแทนที่จะกำจัดกิเลสให้สิ้นเชื้อไป เรา
เสียดายกิเลสจะสูญพันธุ์ ขออนุรักษ์ไว้หน่อย เอาไว้
ดูเล่น แต่ไม่รู้ความเป็นจริง เวลาที่ไม่รู้นั้น อวิชชา
ผ่องใสอย่างยิ่ง ทำให้เราเบียดเบียนตัวเอง ทำร้าย
ตัวเองสารพัดสารพันวิธี แล้วก็ยังไม่รู้ เพราะไม่เคย
ฝึกหัดอบรมบ่มกำลังของตัว ที่เรียกพลัง ๕ หรือ
อินทรีย์ ๕ ให้สม่าเสมอกัน

ตัวแรกที่ทำนว่า เป็นสิ่งที่พวกเราขาดแคลน
กัน คือ ศรัทธา ศรัทธาในอะไร ศรัทธาในธรรมอัน
แท้จริง ปากเราประกาศว่า เราเคารพพระพุทธเจ้า
แต่แท้ที่จริงเคารพพระเทวทัต ถ้าเคารพพระพุทธ-
เจ้าจริง เราไม่ชี้เกียจชี้คร้าน เกล่เกลล เล่นกันอยู่
อย่างนี้หรือ เราต้องลุกขึ้น เอาอย่างครูบาอาจารย์
ที่ท่านทำ ตายเป็นตาย

ปากเราก็อว.. ตายเป็นตาย.. แต่เราตายอยู่
กลางหมอนทุกทีเลย นับวันยิ่งเราแก่ตัวลง เราถึง
เห็นว่าเราเล่น ตัวดิฉันนี่แหละบอกกับตัวเองว่า รู้ตัว
ปั๊บ ต้องลุกขึ้นให้ได้ แต่ความเป็นจริงแล้ว รู้ตัวปั๊บ
ไม่ได้ลุก พลิกจากข้างนี้ไปข้างโน้น แล้วหลับต่อไปอีก

ไม่ลูก

เมื่อไปปฏิบัติกับท่านอาจารย์นั้น ความกลัว
เกรง เกรงถูกท่านประธานกลางศาลา ความรักหน้า
ทำให้ยังงี้ๆ ก็ต้องลุกขึ้นให้จงได้ ถึงจะหนาวยังงี้
ท่านทำให้ว่า หนาวหรือ.. ก็เอาพุทโธหมีสี พอเรา
พุทโธ.. พุทโธ.. พุทโธ ใจลงรวมเป็นสมาธิ ก็หาย
หนาวจริงๆ

แต่เดี๋ยวนี้ มิไยเราจะขูตัวเอง.. หนาวหรือ..
เอาพุทโธหมีสี ร่างกายเราก็ทนไม่ไหว น้ำมูกไหล..
ไหลจริงๆ จนหยุดแหมะๆ แล้วก็ไปหวัดไปอีก ๒
วัน ๓ วัน ใจก็ย่อหย่อนไปเป็นพันธมิตรกับกิเลส..
ไม่ไหว ทำไม่ไหว กลับไปนอนใหม่เถอะ ..ก็เป็นอยู่
อย่างนี้แหละ

ท่านอาจารย์เล่าถึงสมัยท่านว่า ท่านก็ถูก
กิเลสเล่นงาน ปฏิบัติไปๆ พอจะได้ที่ ..ปวดท้อง
ถ่าย จะต้องไปห้องส้วม ท่านอาจารย์ของท่านก็
ทำว่า สมัยเรายังตัวเล็กๆ อยู่บนตักแม่ เราก็ใส่
ตักแม่ ฉี่ใส่ตักแม่ แล้วมันเป็นไรไปละ คราวนี้กำลัง
ทำความเพียร จะอีราดฉี่ราด ก็ให้ราดไปบนอาสนะ

นั่นแหละ เสร็จแล้วเราก็เอามันไปซัก จะเป็นไรไปละ
ท่านกลับมาปฏิบัติ พอเป็นอย่างนั้นขึ้นมา
ใจหนึ่งก็นึก ..คนเขาจะนิทานว่า พระไม่เรียบบร้อย
สกปรกเลอะเทอะ ครั้นนึกถึงที่ท่านอาจารย์ใหญ่
ประท้วงได้ ก็กัดฟันสู้ เอาเลย ..จะฉีราดอีราดออก
มา ให้มันราดเลย จะอาเจียนก็ให้ออกมา เมื่อใจ
เอาจริงเด็ดขาดถึงจุดที่ว่า.. เอาไงเอากัน.. ตายเป็น
ตาย.. จิตเลยลงรวมใหญ่ ไม่อีราดฉีราด ไม่อาเจียน
ก่อนหน้านี้ท่านเสร็จกิเลสทุกที เลิกทำสมาธิ
เพราะกิเลสซึ่งฝังไส้อย่างยิ่งกระซิบว่า ถ้าไม่มีธาตุ
ขันธ์แล้ว เราจะเอาเรือแพที่ไหนขี่ข้ามไปจนถึงฝั่งได้
ถ้าไม่มีขันธ์ ๕ เอาไว้ เวลาเมื่อไรมากกระทบ
เราก็ไม่รู้ กิเลสในใจเราก็ไม่มีทางกระฉอกขึ้นมา
เพราะฉะนั้น เราต้องรักษาธาตุขันธ์นี้ไว้เป็นเรือแพขี่
ข้าม เลยต้องถนอมขันธ์เอาไว้ ครั้นถูกท่านอาจารย์
ใหญ่ประท้วงอย่างนั้น ท่านก็ได้สติขึ้นมา เออ.. ให้
มันรู้กันไป..

นั่นแหละ.. ท่านเล่า ตรงที่คิดว่า ยังไงๆ คง
ตายแน่ ทั้งนี้ทั้งนี้ เหมือนคำกล่าวที่ว่า เวลาที่คน
๕๐

จวนเจียนจะหมดลม ทวารทั้งหมดจะเปิด ฉี่ราด อึ
ราด มีน้ำออกทางจมูกทางปาก ท่านก็ตัดใจ.. เอาใจ
เอากัน.. ให้เป็นไปเลย อธิษฐานตายกลับไม่ตาย
กลายเป็นจิตลงรวม

ตรงนี้แหละ.. ถ้าเราเอาจริงอย่างนี้ เราก็เอา
จิตอิสระกลับคืนมาได้ แต่ถ้าไม่เอาจริงจนถึงตรงนี้
เราก็เป็นเราอยู่อย่างนี้แหละ รู้ทั้งรู้ แต่เราก็คงเป็น
เราอยู่อย่างนี้ เพราะรู้ด้วยสัญญา รู้เท่าไรก็เอาตัว
ไม่รอด

จึงได้ว่าอิทธิพลของกิเลสนี้เหนียวแน่นจริงๆ

ท่านอาจารย์ถามพวกเราว่า ก็ดูสิ วัวตัว
หนึ่งๆ มีชนกี่เส้น แล้วเขามันมีกี่เขา

วัวตัวหนึ่งๆ มีเขา ๒ เขา แต่ขนของมันนั้น
นับเป็นแสน จำนวนจิตวิญญาณของสิ่งมีชีวิตเทียบ
เท่าขนวัว แต่จำนวนจิตวิญญาณที่ถึงไตรสรณคมน์
คือ เห็นพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นสภาวะ
ที่แท้จริง มีเท่าจำนวนเขาวัว จากเขาวัว ๒ เขานี้
ก็จะอบรมบ่มตนให้พัฒนาต่อ.. ต่อ.. ต่อไป.. กว่าจะ
ไปถึงอรหัตตผล

เราก็ร้อง.. ท่านอาจารย์.. ทำไมไม่ให้กำลังใจ
กันบ้างเล่า

ท่านบอก เมื่อมาปฏิบัติ ก็ต้องอยู่กับความ
จริง และความจริงมีว่า ถึงจะยากแค่ไหน ก็ไม่มี
อะไรจะยากเกินความเพียรพยายามของมนุษย์ไปได้
คือ ท่านจะให้เราเห็นว่า การปฏิบัตินั้นยากลำบาก
แสนสาหัส แต่ก็ให้กำลังใจว่า ยากแค่ไหน ก็ตั้งใจ
ทำไป อย่าท้ออย่าถอย ครูบาอาจารย์ทั้งหลายท่าน
ก็ผ่านสภาวะอย่างนี้มาเหมือนเรา แต่ท่านไม่ท้อไม่
ถอย แล้วเราจะมาท้อมาถอยเสียทำไม

ฟังแล้ว เราก็ท้อดอาลัย ให้ท่านไปเถอะ เรา
ไปยังไม่ไหว เพราะห่วงหวงธาตุขันธ์

ท่านก็เปรียบร่างกายว่าเป็นเหมือนรถ พวก
เราดีแต่คอยระแวงระวัง ล้างขัดซักเงาให้เอี่ยมอ่อง
เติมน้ำมัน คลุมผ้าเก็บใส่โรงไว้ คือฝ้าดูแลอาบน้ำ
ทาแป้งแต่งตัว ให้กินอิมนอนหลับ ยุงไม่ให้ไต่ไร
ไม่ให้ตอม ครั้นจะใช้งาน พาเราเดินทางไปให้ถึงจุด
หมาย เรากลับวิ่งไปยืนกลางแดด กลางฝน คอย
รถเมล์ เพื่อโดยสารไปยังที่หมาย ก็เลยไม่ไปถึงไหน

คำของท่านทำให้เราได้สติ อាកาก็ดีขึ้นมา
คืนหนึ่ง เหมือนไฟไหม้ฟาง เสร็จแล้วก็.. ช่างมัน
เถอะ.. พ่ายแพ้ต่อความเคยชินเดิมๆ หรือมิเช่นนั้น
ก็พาลเอากับท่านอาจารย์ว่า ก็ท่านอาจารย์รู้ที่อยู่ว่า
เรามีจุดเลว จุดบกพร่องตรงไหน ท่านก็คอยเขียน
คอยตีให้เรารู้ตัวสิ กลายเป็นว่า เป็นภาระที่ท่าน
อาจารย์จะต้องคอยเป็นสติให้เรา

ท่านก็อธิบายว่า ถ้าเป็นอย่างนั้น พระพุทธ
เจ้าก็ไม่เหลือให้มีสัตว์โลกที่ต้องระกำลำบากอยู่
อย่างนี้สิ ท่านชนไปนิพพานหมดแล้ว เพราะ
เมตตาของท่านดุจดวงมหารรณพ แต่ท่านทรงแสดง
ไว้แล้วว่า ของทุกอย่างย่อมมาแต่เหตุ เราเป็นผู้รับ
มรดกของการกระทำของเราเอง กรรมจำแนกแจก
สัตว์ให้ทราบและประณีตต่างกัน ใครจะทำแทน
ใครย่อมไม่ได้

แล้วท่านยังเน้นให้เราแอบเข้าไปในใจว่า ถ้า
อาจารย์ทำได้ อาจารย์ก็กินแทนศิษย์ แล้วก็บอก
ศิษย์ทุกคน..ทุกคนให้อิม อิม อิม อาจารย์จะปฏิบัติ
แล้วบอกศิษย์ทุกคน จงรู้ธรรมเป็นธรรม แล้วสิ

เราก็รู้ว่ามันทำไม่ได้ แต่ก็หงุดหงิด พาลว่า ท่านอาจารย์จะมาตอกย้ำให้เราชอกช้ำทำไม ทั้งที่เจ็บแสบซ้ำชอกอยู่ในใจประมาณนั้น ก็ยังไม่ถึงจุดที่จะทำให้เรารู้สึกขึ้นกระวีกระวาดขยับขั้นขั้นแข็ง เอาเป็นเอาตายได้สักทีหนึ่ง

ท่านถึงได้ว่า กิเลสนี้ติดเหนียวแน่นอยู่บนหัวใจของสัตว์โลก โอกาสจะประกาศอิสรภาพถึงไม่ง่าย ทำนองงูกับเขียด งูก็ไม่ได้ทำอะไร ยังอยู่ตั้งไกล แต่พอเห็นงูเท่านั้น เขียดก็ตัวแข็ง ยืนทำตากลอกไปกลอกมา ให้งูค่อยๆ เลื้อยใกล้เข้ามา ใกล้เข้ามา จนจับมันกินได้สำเร็จ

เรากับกิเลสก็ทำนองเดียวกัน กิเลสยังไม่ทันเกลี้ยกล่อม หรือหลอกเราเลย เราจัดแจงพร้อมที่จะให้มันมาเขมือบเราเข้าไป แล้วก็ปรับใจใหม่ ว่า กิเลสร้ายกาจ แต่ความเป็นจริง เราเป็นใจให้กิเลสมาเบียดเบียน ถึงได้ว่า ว่าถ้าเราไม่มองเข้าไปในใจให้เที่ยงตรงจนรู้ธรรมชาติของมันตามความเป็นจริง เราจะฝึกจะฝืนมัน หรือทำให้มันคืนกลับสู่สภาวะเดิมนี้แสนยาก เพราะอะไร

เพราะเราไม่รู้เท่าทันกิเลส เราหลอกตัวเรา ว่ารู้ ใครจะมารู้จักเราดีไปกว่าเรา แต่ความเป็นจริง เราไม่รู้ ที่พระพุทธเจ้าท่านเป็นสัมพัตถุญญ รู้อบโลก นั้น ก็เพราะท่านรู้ในพระทัยของท่านละเอียดถี่ถ้วน จนไม่มีตรงไหนอีกแล้วที่เป็นที่สงสัย เมื่อใจทุกใจ เป็นธาตุเดียวกัน จะเป็นใจของสัตว์ ใจของคน ใจของเทวดา พรหม จิตผู้รู้นี้เป็นธาตุเดียวกันทั้งนั้น เมื่อท่านรู้พระทัยของท่านละเอียดถี่ถ้วน จนสว่าง กระจ่างแจ้ง ไม่มีที่สงสัยอันใดแล้ว ท่านทอดพระเนตรไปที่ใจดวงอื่นๆ ก็เสมือนท่านมองเข้าไปใน กระจกเงาที่ส่องพระทัยของท่าน ทุกอย่างย่อม เหมือนกัน ท่านจึงเป็นสัมพัตถุญญ รู้อบโลก

แต่ก่อนจะไปรู้อบโลกนั้น ต้องรู้รอบใจตัวเองให้สิ้นข้อสงสัยเสียก่อน วิธีปฏิบัติของท่านคือ อย่างนั้น

แต่ท่านอาจารย์ว่า วิธีปฏิบัติของพวกเรา สวนทางกับท่าน เราต้องรู้ใจคนอื่นให้ได้เสียก่อน แล้วค่อยมารู้ใจตัวเอง อะไรที่ไม่ดีของคนอื่นจึงมา กระทบสัมผัสของเราได้ไวมาก ใจจะแวบออกไป

เห็นถั่วหมดแล้วเป็นช่องปากแตกประกาศตรง
โน้นไม่ดี ตรงนั้นไม่ดี ไปทิ่มไปแทงเขา แต่ไม่เคยดู
ตัวเอง แล้วหลงไปคิดว่า เห็นเขาแล้ว จะมาเห็น
เราได้

มันไม่เห็น เห็นของเขา รู้เขาแล้ว ก็รีบวิ่ง
บันเทิง เลื่อนไหลออกไปเรื่อย ไปหลงป่าโน้นป่านี้ป่า
นั้น ลืมดูตัวเอง นิสัยตัวเอง ทำตัวให้ค่อยๆ ชั่วร้าย
เพิ่มขึ้น.. เพิ่มขึ้น.. ครั้นนึกใจได้คิด จะมากำราบ
ฝึกฝนตน ชนธมารก็มาปรากฏ.. โอ้ย.. ไม่ไหวแล้ว
ไม่ไหว .. ฝึกฝนตัวเองไม่ได้ นี่แหละ มันเป็นอย่าง
นี้

ถ้ามองอีกที ก็เหมือนสัมมาทิฐิกับมิจฉาทิฐิ
พระพุทธองค์ท่านมองทางชอบ คือมองเข้า
ในตัวเอง เต็ดขาดกับตัวเอง แต่เรามองออกนอก
คอยแก้คนอื่น เต็ดขาดกับคนอื่น คือสวนทิศกัน
เริ่มต้น ท่านแน่พระทัยว่า สิ่งที่ทำนั้นเป็นสัมมาทิฐิ
ทิศท่านถูกต้อง แต่ของเราหลงทิศ ตั้งใจจะไปตาม
ท่านนั้นแหละ แต่ทำไมจึงไปตรงข้าม ยิ่งปฏิบัติก็ยิ่ง
ห่างออกไปใหญ่ เพราะเป็นมิจฉาทิฐิ

ถ้าจ่อเฟ่งดูให้ถี่ถ้วน เราก็จะรู้ข้อบกพร่อง
ของตัว แต่รู้ทั้งรู้ มีวิชาท่วมหัว เอาตัวไม่รอด
เพราะอะไร เพราะใจไม่มีกำลัง สติไม่เหนียวแน่น
ขาดความต่อเนื่อง จะอยู่กับปัจจุบัน ให้เป็นพุทธโธ ใจ
ก็แลลววิบแวบ

เป็นต้นว่า เดินจงกรม.. ซ้าย.. ขวา.. ขณะที่
ใจกำหนด ซ้าย เท้าซ้ายอาจจะยังไม่แตะพื้น หรือ
เท้าซ้ายยกลอยขึ้นมาจากพื้นแล้ว จังหวะที่เหลื่อม
กันอยู่นี้ เปรียบเหมือนปัจจุบันแลลวเป็นอดีตบ้าง
ปัจจุบันแลลวเป็นอนาคตบ้าง เกิดรูโหว่ให้ใจมีความ
ฟุ้งซ่าน มีนิเวรณ เข้าไปแทรกแซงได้

ที่จะเห็น จะราบเรียบเป็นกระจกใส ก็
กระเพื่อมกระฉอกอยู่เรื่อย แต่เราก็หลงไปว่า ใจฉัน
นิ่งแล้ว ที่เห็นนั่นถูกแล้ว แต่ความจริงเห็นกิเลส
เห็นเงาทั้งนั้น การปฏิบัติของเรา ที่ทำไมจึงไม่มีผล
หรือทำไมเราว่า เราก็ปฏิบัติดีแล้ว คนอื่นกลับว่า
เราไม่ปฏิบัติ ก็เพราะสิ่งที่เรา เห็น ยังไม่ใช่ของจริง
เราทำปัจจุบันให้เป็นปัจจุบัน คมชัด ยังไม่เคยได้ สติ
ของเรายังวิบวิญญ แวมๆ อยู่

เหมือนกระแสไฟบ้านเรา ความจริงนั้นเป็น กระแสสลับ กะพริบอยู่ตลอดเวลา แต่ความที่ตาเราคู่เคยจนเห็นไปว่ามันสว่างต่อเนื่อง ถ้าเมื่อไรเกิด วิปริต กะพริบผิดจังหวะปกติ เราจึงรู้สึกกระตุก เขม่นตาไปหมด เพราะ เห็น อาการกะพริบ

สติของเราก็ทำนองเดียวกับกระแสไฟนี้แหละ ทั้งที่วับๆ แวมๆ หลุดหายไปเป็นระยะๆ เราก็เห็น ไปว่า มีสติสัมปชัญญะเต็มบริบูรณ์ เราถึงเป็นกัน อย่างนี้ ท่านอาจารย์เปรียบเปรยดิฉันว่า นี่.. ถ้า พระพุทธเจ้ายังมีพระชนม์ชีพอยู่ แล้วเฝ้าดูศิษย์อยู่ ท่านคงสมเพชศิษย์ เหมือนศิษย์สมเพชคนไข้ใน โรงพยาบาลสมเด็จพระยา

ท่านมองเราแยะถึงปานนั้น เราก็ยังเฝ้าดูเราว่า ฉันมีสติสัมปชัญญะครบถ้วน ถ้าเราตื่นจากละเมอ เริ่มมองเห็นเราตัวจริงโดยใช้ไม้วัดเป็นไมครอน เรา จะตกใจกับกิเลสของเรา ขณะที่ท่านอาจารย์ท่าน มองด้วยไม้ไมครอน เราก็เอาไม้กิโลเมตรมาวัด แล้ว เราก็สบายใจ ໄ໓.. กิเลสของฉันนิดเดียว แค่นี้.. ท่านอาจารย์ทำเป็นเรื่องใหญ่เรื่องโตไปได้ นิดเดียว

ของไม้กิโลเมตร เราลองเอาไปวัดด้วยไม้ไมครอนดูสิ
มันจะยาวสุดลูกตาเพียงไหน

ความไม่ประมาทของครูบาอาจารย์นั้นเป็น
ทำนองนี้ ท่านเห็นอะไร ท่านก็ว่า แยะแล้ว ขณะที่เรา
เห็นอะไรที่ท่านเห็น เราก็ว่ายังมีเวลาอีกเหลือเพื่อ
เดี๋ยวค่อยทำก็ทัน มันถึงได้พูดกันคนละภาษา ทำกัน
คนละแบบ ถ้าเราทำใจของเราให้เห็นความจริงอย่าง
นี้ได้ เราก็จะกระวีกระวาดชวนขวายลุกขึ้น เพราะ
ความตายไม่เลือกเวลา

มีคำกล่าวที่ว่า เห็นกันอยู่ดีๆ ตอนเช้า อ้าว..
สายๆ ตายไปเสียแล้ว เห็นกันเมื่อสายๆ ตกบ่าย
ตายแล้ว เห็นกันเมื่อบ่าย เย็นๆ มีอันมอดม้วยมรณา
อะไรทำนองนี้ เพราะฉะนั้น สิ่งมีชีวิตนี้เหมือนฟอง
น้ำ เหมือนหยับแตก เราไล่ตามตะครุบที่ไร ก็คว้า
ได้แต่เงาทุกครั้งไป

ณ บัดนี้ ขณะปัจจุบันเดี๋ยวนี้ ที่เรายังมีชีวิต
มีลมหายใจอยู่ อย่ารอช้า รีบทำคุณทำประโยชน์
ทำสาระแก่นสารให้ได้มากที่สุด พอที่จะมีตนเป็น
ที่พึ่ง มีเสบียงติดตามตัวให้อบอุ่นใจ มีร่มเงาปิดกัน

เราจากทุกติภูมิ ถ้าแต่ละคนชวนขวายนปฏิบัติกัน
อย่างนี้ ลู่ทางที่จะเดินไปถึงจุดที่จิตอิสระย่อมมี

แต่ถ้าเข้ามรรคก็ยังเข้าไม่ได้ ประเดี๋ยวๆ ก็
หลงเฟื่องว่า เราอยู่บนมรรคแล้ว แต่ความจริงไม่ใช่ ตกขอบตกเหวไปถึงไหนแล้วก็ไม่รู้ มันก็เลย
ประเดี๋ยวๆ ต้องไล่ต้อนกันเข้ามาใหม่ เข้ามาแล้ว
แทนที่จะเดินให้เที่ยงตรงอยู่บนมรรค อ้าว.. ลื่นไกล
ตกไปอีกฝั่งแล้ว

ถ้าไม่เพลินเป็นเหยื่อของกิเลส ก็ติดกลายเป็น
เป็นอรรถกิลมถานุโยค กับสุขัลลิกานุโยค สองขอบนี้
ที่กึ่งไปกึ่งมาอยู่นี้แหละ เลยไม่ไปถึงไหนสักที มัว
แต่ถอยหน้า ถอยหลัง.. ถอยหน้า ถอยหลัง.. อยู่
อย่างนั้น

ตัวเองเคยกราบเรียนท่านอาจารย์ว่า เรานัดกัน
ที่ท้องสนามหลวง ตอนนี้งำลังอยู่ที่บางลำพู ยังไงๆ
ก็มาตามนัดทัน ท่านอาจารย์หัวร่อ บางลำพูหรือ..
อาจารย์เห็นศิษย์อยู่ถึงเมืองตราดโน่นแน่ะ จะมา
กรุงเทพฯ แน่นะ เห็นเตลิดไปลงอ่าวไทยโน่นแล้ว
เออ.. จะเจอกันได้ยังไง

คือท่านคลี่ระยะทางเจริญ-เสื่อม เจริญ-เสื่อม
ของเรา จากตกไปขอบขวา ท่านตะล่อมให้ขึ้นมา
จากขอบขวา แทนที่จะหยุดอยู่บนมรรค อ้าว.. กลิ้ง
ไกลไปตกขอบซ้ายแทน ท่านก็คลี่ระยะทางทบไปทบ
มาเหล่านี้ออกให้ดู เราก็อยู่บางลำพูจริง เทียบเส้น
ทางการเดินของเราจากบางลำพูมาท้องสนามหลวง
ก็ได้ยาวเท่าจากเมืองตราดมากรุงเทพฯ

ครั้งนั้น เรา พัง ยังไม่เป็น ก็เคืองว่า ท่าน
อาจารย์พูดอะไร พังไม่เห็นรู้เรื่องเลย เมื่อศรัทธา
ของเรายังไม่ตั้งมั่น ศรัทธาต่อคำสอนของครูบา
อาจารย์ ต่อสัจธรรมทั้งหลายไม่เพียงพอ เราว่าเรา
มีสติ แต่ความจริงสติของเราก็ประมาณไฟฟ้า
กระแสสลับนั้นแหละ ยังคุมครองเราไม่ได้ ปัญญา
ก็ไม่เกิด

สติที่วับๆ แวมๆ จะเป็นฐานให้เกิดปัญญา
ไม่ได้ ต้องฝึกฝนให้คมไว รู้เท่าทัน เป็นปัจจุบัน จึง
จะเกิดปัญญา แล้วเกิดเรื่อยๆ จนคล่องตัว วิริยะกับ
สมาธิก็พลอยกะบอนกะแบนตามสติที่วับๆ แวมๆ
ไปด้วย เพราะท่านบรู๊วจะชั่งน้ำให้หนึ่งได้อย่างไร

เมื่อสติรั่วๆ หกๆ ตกๆ หล่นๆ ใจที่จะนิ่งเป็นปัจจุบันก็ประเดี๋ยวแฉลบไปตรงนั้น ประเดี๋ยวแฉลบมาตรงนี้ ถ้าสติดีเสียอย่าง สมาธิก็ดีด้วยเป็นผลพลอยได้ ถ้าศรัทธาตั้งมั่นเต็มรอบเสียอย่าง ทั้งสมาธิ ทั้งความเพียร ทั้งสติ ก็ตามมา ปัญญาก็เกิดขึ้น ถ้าปรับอินทรีย์ ๕ ให้สมดุลเต็มเม็ดเต็มหน่วยดีได้ กำลังของใจที่จะแฉลบไปแฉลบมาก็พอประคองเลี้ยงตัวไหว ทำท่าเหมือนจะล้มก็ไม่ล้ม เพียงแค่เซ เราก็ค่อยมีกำลังใจขึ้นเรื่อยๆ

สติที่พยายามประคับประคองให้ต่อเนื่องกัน อยู่เรื่อยๆ ก็ทำให้บางพัก กำลังเหล่านี้เกิดพอดีพองาม มีสิ่งกระทบที่ถึงใจ ก็พิจารณาเป็นปัญญาออกมา การแก้ปัญหาเริ่มราบรื่น แก่ที่ไรออกมาดีทุกที ไม่ต้องเวียนแก้อ้ำแก้อาก ก็เกิดกำลังใจ รักษาการปฏิบัติให้เริ่มต่อเนื่อง.. ต่อเนื่อง

ในที่สุด ถึงไม่ตั้งท่าว่าจะทำสมาธิ เราค่อยจดจ่อแต่ละเวลานาทีในชีวิตประจำวันให้เป็นปัจจุบันไว้ สติอยู่รักษาใจได้ติดต่อกันมากขึ้น พอมีปัญหาอะไรมากระทบ จดจ่อตั้งสติให้แน่วนิ่ง ความรู้ก็แวบ

ขึ้นมาว่า ..เออ ..อย่างนี้สิ

สภาวะอย่างนี้ คือ ใจเริ่มเป็นอุปจารสมาธิ โดยไม่รู้ตัว มีปัญญาเห็นชอบเกิดขึ้นจากรู้เห็นเป็นขึ้นในใจ ไม่ใช่จากจิตสังขารที่ปรุงคิดไปอย่างแต่ก่อน การแก้ปัญหาก็เริ่มลุ่มลึก มีคุณภาพเพิ่มขึ้นๆ

จากตรงนี้ ต่อไปจะพิจารณาถึงเรื่องของอัมมะกั๊งายขึ้น เพราะปัญญาทางโลก หรือปัญญาทางธรรม ก็อยู่ที่เดียวกัน คือในใจเรานี่ โลกและธรรมก็อยู่ที่เดียวกัน

เมื่อใดที่ใจมีสติสัมปชัญญะคุ้มครอง เกิดปัญญาเห็นชอบ ก็เป็นปัญญาทางธรรม

ถ้าใจเลอะเทอะเปราะเปื้อนขาดสติสัมปชัญญะ นั่นก็เป็นโลก ปัญญาทางโลก ซึ่งเป็นพาลปัญญาไป

มันก็มีอยู่แค่นี้แหละ ไม่ต้องมาแยกว่า ตอนนี้นั้นจะใช้ปัญญาทางโลกเพื่อแก้ปัญหา ตอนนั้นจะใช้ปัญญาทางธรรม

มันแต่แยกเข้าแยกออก ทำนองประเดี๋ยวเปิดฉากละครประเดี๋ยวปิดฉากละคร ตัวเองก็สับสน

ไม่รู้ว่าตอนนี้จะเป็นอะไรกันแน่ ทำให้ใจวุ่น มีแต่นิวรณ์ เลยไม่เป็นอันจดจ่อเป็นหนึ่งเดียว เป็นสมาธิ เป็นปัจจุบัน

ไม่ว่าจะโลก จะธรรม ทำให้เคยชินเป็นอุปนิสัยเอาไว้ ให้เป็นปัญญาเห็นชอบ แล้วอะไรๆ ที่ทำอยู่ก็จะกรุยทางนำเราไปสู่จุดหมายปลายทาง ถ้าตั้งหลักเอาไว้แบบนี้ โอกาสที่เราจะทำใจของเราให้สงบร่มเย็น ให้ใจเบาสบาย พ้นจากอุปาทาน อวิชชา ก็ง่ายขึ้น

ถึงจิตจะไม่อิสระตลอดอย่างครูบาอาจารย์ ก็ยังได้อิสระเล็กๆ เป็นพักๆ ให้เจ้าตัวขึ้นใจ มีกำลังใจ เป็นการเติมแบตเตอรี่ ต่อไป รสของความสงบ ความผาสุกของใจที่อิสระ จะคอยเป็นห้ามล้อ เมื่อใจจะผลอไปว่าวุ่น ไปبابวม สติก็เตือนตัวเองว่าจะเบียดเบียนตัวเองไปทำไม ใจก็สงบได้ต่อเนื่องกัน ..ต่อเนื่องกัน ยาวนานขึ้น ในที่สุดก็เกิดเป็นนิสัย จะตั้งใจทำ ไม่ตั้งใจทำ ก็เหมือนทำอยู่ตลอดเวลา

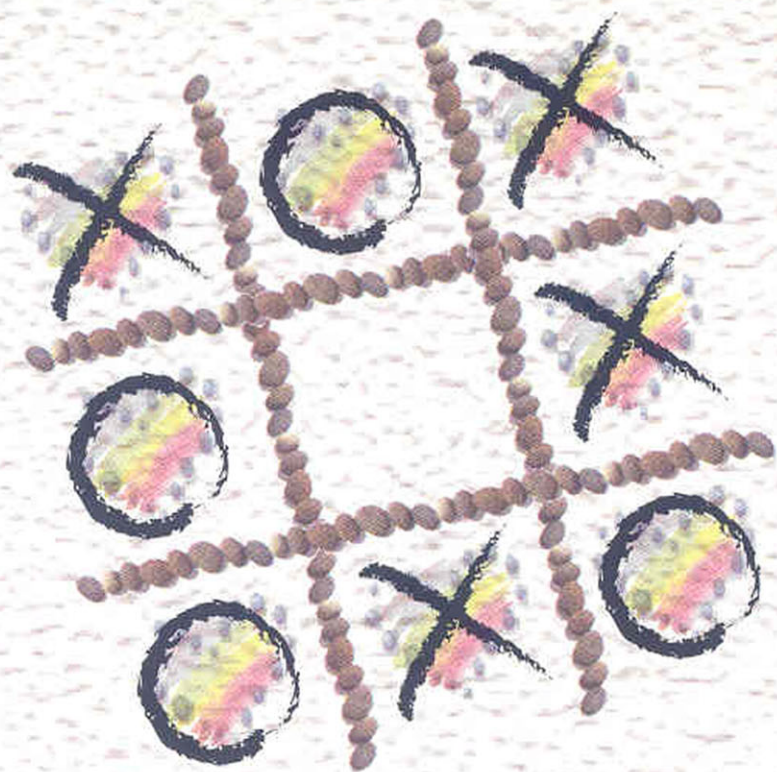
ถ้าเพียรพยายามค้นให้พบ ทำให้รู้เห็น เป็นขึ้นในใจ จนเกิดความเชื่อมั่นอย่างนี้ ก็สามารถ

ประคองเลี้ยงตัวให้มรรคดำเนินต่อไปเรื่อยๆ แม้
เวลาหลับ ก็หลับอย่างที่เราเรียกว่าทำสมาธิอยู่ ท่าน
อาจารย์ท่านสอนไว้ว่า เมื่อวางหัวลงบนหมอน ให้รู้
อยู่กับลมหายใจเข้า-ออก จนหลับไป รู้ตัวตื่นเมื่อไร
ก่อนใจจะกระเจิงไปไหน จับลมหายใจไว้ให้ได้ ถ้า
ทำได้ดังนี้ ที่เราหลับไป ๘ ชั่วโมง ก็ได้สมาธิ ๘
ชั่วโมง หลับ ๖ ชั่วโมง ก็เป็นสมาธิ ๖ ชั่วโมง

กำลัง หรือฐานของใจ ก็มั่นคงขึ้นเรื่อยๆ
ตกลงวันทั้งวัน ไม่ว่าจะมีส่วนสะมากระแตกเท่าไร
ใจก็ไม่กระฉอก ไม่กระเพื่อมไป เริ่มมีความต่อ
เนื่องกันยาวนาน แล้วก็แน่นขึ้น เกิดเป็นกำลังที่แท้
จริงให้เราเก็บสะสมไปเรื่อยๆ

ท้ายที่สุดนี้ หวังว่าที่มาแล้วสู่กันฟังในวันนี้จะ
เป็นกำลังใจให้เราทุกคนรักษาใจของตน เพื่อบรรลุ
ใจอิสระ

ก็ขอฝากทั้งหมดนี้ไว้เป็นกำลังใจ

สติที่วับๆ แวมๆ จะเป็นฐานให้เกิดปัญญาไม่ได้

ต้องฝึกฝนให้คมไว รู้เท่าทัน เป็นปัจจุบัน

จึงจะเกิดปัญญาเห็นชอบ ... ปัญญาทางธรรม

คุ้มครองให้รักษาตัวอยู่บนมรรคได้ต่อเนื่อง

สู่ทางที่จะเดินทางไปถึงจุดที่จิตอิสระย่อมมี